QUADERNS DE PASTORAL

Agost 1978

54

PÒRTIC

ESGLÉSIA I CONSTITUCIÓ

En els debats constitucionals de l'estat espanyol, la qüestió eclesiàstica ha passat sense massa pena ni glòria: ha prevalgut l'entesa entre passadissos —el consens— i no s'han alçat massa veus discrepants. La Jerarquia ha guardat un silenci, que fóra remarcablement exemplar si hom no tingués la impressió que els objectius ja havien estat aconseguits abans per altres camins. I la premsa —si excloem alguna relliscada (ignorant o interessada?) en els tòpics clixés clericalistes démodés— *s'ha mostrat més aviat enduta a no donar massa relleu a les veus discrepants, tot presentant-les com a simples voravius marginals a dreta i esquerra. Val a dir que el clima bonàs no ha estat exclusiu del nostre tema: ha caracteritzat la pràctica totalitat del que hom continua anomenant «debats parlamentaris».*

Tanmateix, un cert debat hi ha estat, per bé que somort. I val la pena de recollir-lo. Deixant de banda

les manifestacions integristes —el to de les quals és prou conegut i ja era d'esperar—, voldríem centrar el nostre comentari en una contraposició curiosa. Mentre el cap de fila del «Partido comunista español», Santiago Carrillo, deia que no li feia cap nosa la menció explícita de l'Església catòlica a l'article 15, 3, cristians de talla reconeguda, com Aranguren, Ruiz Giménez i Rovira Belloso —per a indicar només tres noms d'entre un centenar— feien pública una extensa declaració que la considerava sobrera; més encara, lamenten que, així, l'Església catòlica hi sigui considerada com un poder fàctic que s'alia amb el poder civil.

No deixa de ser paradoxal que un home com Santiago Carrillo es trobi més a prop, en aquest punt, de les posicions episcopals que no pas els cristians progressius que han signat el document a què ens acabem de referir. Perquè no és cap secret per a ningú que la línia majoritària de l'episcopat de l'estat espanyol, que ara calla —la que personalitza el cardenal Tarancón, per a entendre'ns—, no estava satisfeta amb aquell primer projecte que no citava per a res l'Església catòlica. Naturalment, no per raons teològiques (que fóra pre-conciliar i anacrònic) sinó «sociològiques»: és allò de la «confessionalitat sociològica», concepte de nou encuny, invocat d'un temps ençà en la qüestió escolar, i que serveix per a demanar un tractament peculiar de l'església en qüestió.

Mentre, doncs, aquells cristians lamenten que la constitució es miri la seva església com un poder fàctic, Santiago Carrillo ho troba normalíssim: de fet, diu, el PCE ha canviat la seva opinió inicial perquè no vol topar amb l'Església catòlica, la qual cosa podria desestabilitzar la democràcia. UCD, per la seva part, explica, amb més suavitat però amb un llenguatge que traeix les seves inspiracions, que reconèixer l'església catòlica és simplement admetre una realitat social del país.

El «debat» ha resultat, així, curiós i instructiu. Fraga ironitza sobre els clergues il·lustrats i nega que Espanya hagi deixat de ser catòlica (que consti ben clar!). Tierno creu que és l'Estat qui no ha volgut deixar d'ésser-ho. Heribert Barrera cita el teòleg Rovira Belloso per a oposar-se a la menció explícita de l'església catòlica. Comunistes i ucedistes semblen moure's com el peix a l'aigua (és de creure que des de perspectives més aviat contraposades) en aquell terreny sociològico-polític, cosa que els emparenta amb l'episcopat.

Hi ha amors que maten. I el nou amor de Santiago Carrillo per la nostra església podria ésser d'aquests. De fet, a les jornades catalanes de Justícia i Pau, el dia 4 de juny, vam tenir ocasió de sentir Ruiz Giménez dient públicament que, a parer seu, i sense fer-ne qüestió de vida o mort, aquesta menció feia tanmateix més mal que bé a l'església catòlica. I A. C. Comín (dirigent del PSUC i del PCE i signant del document citat) manifestant que els seus companys no creients del partit deien als cristians que, si aquesta menció els feia mal, això era cosa d'ells, els creients; però que en res no afectava l'estratègia política dels comunistes espanyols.

Raons polítiques a favor, doncs, per part d'UCD i del PCE. Raons polítiques en contra dels socialistes. Raons de principi per un enduriment confessional per part d'Alianza Popular. Trons i llamps de dos bisbes integristes (Barrachina i Temiño) i de la inefable «Hermandad sacerdotal española». Raons eclesiològiques en contra per part d'un grup de catòlics il·lustrats. I, mentrestant, la nostra jerarquia silenciosa, «au dessus de la mélée», satisfeta —així ho creiem, almenys— amb el resultat aconseguit. Però, ¿ens adonem sobre quina base més explosiva recolza aquest consens de 197 vots a favor, 2 en contra i 112 abstencions?

DOS ANIVERSARIS

Amb poc temps de diferència han celebrat el seu aniversari dues institucions que han arribat als deu anys de vida: la Facultat de Teologia de Barcelona i el Centre d'Estudis Pastorals.

Els seus objectius convergeixen en molts aspectes: consciència eclesial crítica, catalanitat, estudi arrelat a la vida, servei a l'església catalana, voluntat de compromís. ¿Són tal vegada línies de treball i fites a assolir més que no pas realitats ja prou palpables i fruits suficientment assaonats? Amb el pas dels anys, tant la Facultat com el Centre aniran jugant el seu paper —bé hem de creure-ho així— d'una forma progressiva i amb una conjunció més clara.

Són dues institucions nascudes a l'interior de l'església per a servir l'anunci de l'Evangeli des del seu angle específic d'investigació i docència. L'una i l'altra tenen molt viva la consciència eclesial i de comunió jeràrquica i han fet l'esforç de dir la fe de manera entenedora, tot posant de manifest els aspectes de la nostra església que entelen el testimoni evangèlic. Han volgut ser, doncs, consciència eclesial crítica i oberta a la realitat, atenta a anar jugant un paper desvetllador del testimoni collectiu en el nostre món d'avui i en la nostra circumstància precisa.

Són dues institucions amb vocació catalana. No hi ha cap institució que pugui desentendre's del seu entorn cultural sense trair-se ella mateixa i la comunitat que ha de servir. Haver-ho subratllat significa que ens trobem, encara, en una situació anormal. Que la història ens porta a haver de fer un continuat treball de redreçament d'allò que ha estat torçat. I que ens hem d'anar donant els instruments que ajudin a catalanit-

zar realísticament la nostra església, a mirar els bisbats catalans com una unitat pastoral i que facilitin la mútua comunicació i el mutu enriquiment. També a nivell de reflexió teològica i pastoral.

La Facultat de Teologia i el Centre d'Estudis Pastorals són dos instruments qualificats de reflexió. D'una reflexió necessària i que defineix, en bona part, el nostre tarannà. Ella ens ha salvat, a cada tombant de la història, de diluir-nos enmig d'esdeveniments adversos o de foraviar-nos, enduts pels cants de sirena del moment. En la gran cruïlla del nostre segle —la guerra de 1936-1939— Vidal i Barraquer resplendeix com un exponent privilegiat d'aquesta capacitat de reflexió i de lucidesa, que assumeix el nostre propi passat i apunta cap al futur, enmig d'una espessa nit eclesial, omplerta per la cridòria dels qui volen deturar la història, tallar-nos les arrels, desconnectar-nos del nostre passat i remuntar-se enrera per construir el futur —amb la mirada fixada en una utòpica edat d'or—, a còpia de calcs irrealistes, de parauleria buida, de models aliens definitivament morts i enterrats. En aquesta hora propícia dels grans retrobaments collectius, el nostre cardenal ha de ser invocat —ell, l'exiliat, el proscrit— perquè doni realisme i humanitat a la nostra tasca de reflexió teològica i pastoral.

Són dues institucions amb voluntat de compromís, de no tancar-se en elles mateixes, lluny de les realitats i els problemes del país i de l'església concreta que hi viu, sinó de respondre als desafiaments d'avui, que se'ns acumulen estranyament, però que, per això mateix, fan més necessària i més exaltant la nostra tasca: dialogar amb les ciències humanes i amb la reflexió filosòfica, que actuen com elements valuosos d'anàlisi i d'interpretació i que despullen i purifiquen, al mateix temps, les representacions i les actituds religioses; i també amb les dades i les tècniques que ens

aporten per a conèixer la realitat del nostre poble i de les nostres comunitats i per a respondre-hi d'una manera més adaptada.

En el seu discurs de recepció del títol del doctor «honoris causa» per la Facultat de teologia, el pare Miquel Batllori recordava que, al llarg de la història, el seny i la rauxa, que ens caracteritzen, s'havien trobat, adés contraposats, adés conjuntats, amb resultats ben diferents. La Facultat de Teologia de Barcelona i el Centre d'Estudis Pastorals han d'anar trobant els camins de la seva síntesi fecunda, per al millor servei del país i de l'església que hi és arrelada.

FER CRISTIANS ADULTS I RESPONSABLES

J. M. TOTOSAUS

La «iniciació cristiana». Vet aquí una expressió que ve d'antic, que els estudiosos de la història de la litúrgia van tornar a posar en circulació, que van recollir després els moviments catequètics i pastorals i que, d'un temps ençà, ha anat adquirint carta de naturalesa en certs nuclis cristians renovadors, conscients que un dels grans problemes que avui tenim plantejats, com a església, és el de retrobar un itinerari, un camí cristià, per a anar construint una església d'adults, basada en una fe personalment assumida, viscuda i expressada en el si d'unes comunitats creients que es congreguen enmig d'un món que no creu, en el qual vivim —homes entre els altres homes— els cristians.

Abandonant el somni, miratge o ideal de la Cristiandat —en què la fe, que forma part de l'herència social i de la cultura ambient, tot ho tenyeix i ho penetra— el dispositiu pastoral que n'hem heretat se'ns revela en bona part inservible. I, en la recerca del que escauria avui, el paral·lelisme amb l'església primitiva se'ns fa albirador. És en aquest context que termes com «iniciació cristiana» o «catecumenat» resulten significatius i evocadors.

...O com el de «missió».

Han passat molts anys de la intuïció inicial d'aquell jove vicari belga, l'abbé Cardijn; del crit dels francesos Godin i Déniel, «La France, pays de mission?» (al qual el canonge Fernand Boulard afegia l'altra cara del díptic amb el seu «Problèmes missionaires de la France rurale»). I també de l'escapada escadussera en aquest camp del canonge Carles Cardó o de l'informe que el cardenal Vidal i Barraquer enviava a Roma el dia 19 de setembre de 1931 i unes ratlles del qual val la pena de reproduir: «Exceptuant-ne alguna regió del Nord, de major vitalitat religiosa, hem de confessar que l'Espanya catòlica, tal com fins ara s'ha considerat, no responia a la realitat veritable de l'estat social. El poble en la seva gran majoria, especialment a les grans ciutats, és presa dels enemics de l'Església i no són gaire encoratjadors els altres símptomes (...) Vegi vostra eminència respecte a la premsa: a Madrid, i, doncs, amb influència en gran part d'Espanya, els periòdics de dretes i nostres, favorables a l'Església, assoleixen un tiratge de 250.000 exemplars; la premsa sectària i neutra, desfavorable a l'Església, passa del milió. A la resta d'Espanya en el seu conjunt, les proporcions deuen ser el 40 % per a la primera i el 60 % per a la segona, segons apreciació de persona competent» (Arxiu, I, pp. 316-317).

També han passat força anys del naixement de l'HOAC i d'aquell floret de moviments d'Acció Catòlica especialitzada, que l'episcopat espanyol —per mans del tàndem Morcillo-Guerra— jugulava l'any 1966.

Avui, en conjunt, els cristians mínimament lúcids ens adonem que —a desgrat d'algunes aparences que podrien fer creure el contrari— ens trobem en una terra estrangera; que hem d'abandonar temples i fortaleses i habitar en tendes més provisòries i funcionals; que tota la nostra força és dins nostre, en la paraula que ens transforma i en la Bona Notícia que ens aclareix els ulls i ens fa néixer de nou. I que hem de restructurar ràpidament les nostres comunitats partint d'aquests supòsits, si no volem trobar-nos a les mans una carcassa cada dia més buida de vida i més aliena a les autèntiques necessitats i esperances dels nostres contemporanis.

En aquest context global d'un món que no és cristià, el terme «iniciació cristiana» ha experimentat un cert moviment de significat. No és qüestió de mirar enrera per a copiar res. Sinó d'estar informats de les riqueses de la gran tradició cristiana i d'avençar endavant, a partir d'una acció transformadora del nostre

avui. Perquè només esforçant-nos en la lluita d'avui construïm l'església de demà; i només avençant cap a aquesta anirem construint sòlidament l'església d'avui.

El problema iniciàtic que tenim plantejat avui és, doncs, aquest: com anar posant gent en marxa devers una consciència creient i responsable i com trobar un itinerari realista que permeti d'avençar-hi els nostres contemporanis.

No es tracta de perdre el temps i d'entretenir-nos remenant aquells cristians que vénen a missa o els que tenen unes certes inquietuds, a base de fer-los fer ara això, ara això altre, després una altra cosa, enduts pel doble motiu que sembla inspirar sempre la marxa de la nostra pastoral: la moda, d'una banda, i el cansament o l'esgotament dels instruments que un dia havíem presentat com a salvadors, d'una altra. Sinó de construir una església de cristians adults i responsables. I, doncs, de trobar el dispositiu inicial que engegui el procés, i l'itinerari a seguir perquè la xispa primera no es consumeixi en ella mateixa i tot plegat no s'esgoti en un llampant foc d'encenalls o d'artifici.

Aquest és el sentit dels materials que presentem a continuació i el que els dóna coherència.

1. Ens ha semblat que havíem de començar per una il·luminació històrica. A desgrat de la seva brevetat —o potser gràcies a ella—, l'article de Joan Llopis aporta pistes prou interessants sobre les intuïcions i els riscs que s'amaguen sota el terme d'«iniciació cristiana» i que potser no són tan lluny de les intuïcions i els riscs d'aquesta «nova església» que volem construir.

2. Vénen després uns testimonis concrets.

Tenim, primer, el dispositiu parroquial, que constitueix, encara, la xarxa bàsica de l'església i que, per definició, cobreix com una malla la totalitat de la nostra geografia i no deixa ningú al seu defora: és l'avantatge de la divisió territorial, «que no deixa residus», com agrada de dir, gràficament, a Jesús Huguet.

Les nostres parròquies ja fa temps que no són el que eren. Però constitueixen una plataforma important per a avençar cap a aquesta església de creients adults i responsables. I tenen l'avantatge de mantenir, a desgrat de tot, la seva obertura popular i de no haver de demanar entrada ni avisar prèviament ningú per a anar-hi. Aquest «anonimat» no és només negatiu.

Hauríem volgut que el nostre mostrari fos més complet. Que comprengués, si més no, una parròquia de poble petit i una altra del cinturó de les grans aglomeracions urbanes (una de les «par-

ròquies populars»). No hi hem reeixit. Però consti que la seva absència ens fa mal i que, a causa d'ella, el quadre que presentem resulta parcial. Tanmateix, hi ha prou pistes i prou interessants d'un treball que és possible de fer ara mateix perquè ja s'està realitzant. L'important són, naturalment, les opcions de fons, les fites, allò que ens proposem d'aconseguir. I important i fonamental és que l'estructura no se'ns mengi a nosaltres, obligant-nos a fer giravoltar la sínia amb els ulls clucs i sense saber perquè ni per a què: hem de ser nosaltres, els responsables, qui hem de governar i conduir l'estructura parroquial en funció d'uns objectius que, avui, han d'ésser globals.

3. Però el nivell territorial no és l'únic en què es construeix l'església: hi ha tot el treball sectorial, el que abans protagonitzaven els moviments especialitzats. D'un temps ençà és observable sortosament, entre nosaltres, un cert canvi de panorama: hi ha un veritable refloriment, sobretot en el camp de la joventut, per bé que, en general, les realitats siguin, encara, tendres, i el seu futur pugui semblar-nos incert.

a) La JOC (Joventut obrera cristiana) constitueix aquí el moviment clàssic. Precisament fa uns mesos la JOC francesa celebrava el seu cinquantè aniversari (vegeu-ne el comentari a la secció «4 Vents»). Al costat seu, el MUEC (Moviment d'universitaris i estudiants cristians) constitueix ja una realitat sòlida, amb bona implantació a Mallorca, Girona, Barcelona, Tarragona i Lleida, i amb un pes específic considerable a nivell europeu i internacional. Havíem acudit tant a l'un com a l'altre, però no ha estat possible d'obtenir les planes que havíem demanat. Se'ns perdonarà la mutilació que aquesta absència significa.

Aportem, tanmateix, el testimoni de la iniciació en un moviment cristià de barris (JOBAC) i en un altre de joventut de comarques (el Baix Llobregat, concretament). Són camins menys fressats, cert. Però són ilꞏlustratius d'un treball que s'està fent d'un temps ençà i de com les intuïcions fondes (moviment d'ambient o de medi, revisió de vida) continuen tenint força i validesa, per bé que hagin de ser traduïdes i modificades, atesa la nova situació social i religiosa, força canviada els darrers dotze anys. Aquesta és la manera de fer camí. Per bé que tampoc no fórem equànims del tot si no reconeixíem que no es tracta ben bé de continuïtat, sinó de represa, de recomençament.

D'una manera o d'una altra, noves fornades de joves s'esforcen per prendre una actitud activa, crítica i transformadora davant el món i per fer el lligam entre la seva fe i la seva vida —lloc de l'encontre amb Déu i de la pròpia resposta cristiana— i van re-

jovenint, així, la nostra vella església amb noves lleves, que bé caldrà que siguin aprofitades en bé de tot el cos.

b) El món adult ofereix una collita més migrada. Hi ha l'HOAC (Germandat obrera d'Acció catòlica), obra, en bona part, del nostre Guillem Rovirosa; però, a Barcelona, hi ha, també, l'ACO (Acció catòlica obrera). Hi ha la Unió de graduats d'Acció catòlica; hi ha un inici de moviment de professionals; hi ha el Moviment de cristians de comarques. Presentem només dos testimonis: un de medi obrer (l'ACO) i un de comarques.

4. A nivell de testimonis, hom llegirà també amb interès, ultra alguna de les «opinions», el text de Casimir Martí sobre els ministeris en una parròquia creada fa ben poc. Perquè el tema va aflorant a la nostra consciència de creients; i no pas com un simple enyor nostàlgic de l'ahir, o un palliatiu a la manca de capellans d'avui. L'obra del ministeri és l'obra de la construcció de la comunitat cristiana: hem d'anar trobant nous serveis ministerials que responguin —de manera funcionalment útil— a les necessitats i als esforços d'avui en marxa cap a un demà. Tant a nivell territorial-parroquial com a nivell sectorial-especialitzat. Per bé que el tema dels ministeris no sembla pas tractar-se, ara com ara, en aquest segon nivell. I tanmateix, ¿què és, si no un servei d'església el que realitzen els dirigents dels moviments evangelitzadors?

5. Les «Opinions»— que són les que ens han arribat d'una tongada més àmplia que havíem demanat— enfoquen lliurement el tema de la iniciació cristiana o de la posada en marxa devers una consciència cristiana responsable i adulta, des de diversos punts de vista, i enriqueixen així, cadascun a la seva manera, el panorama, la problemàtica plantejada i el conjunt de suggeriments.

Tot plegat constitueix el nostre número d'estiu que arribarà, esperem-ho, en ple bon temps. Després dels dos anteriors —l'Església en la represa de Catalunya; el retorn del cardenal Vidal i Barraquer—, tan rics, aquest ve a representar com un cert respir. Un número de vacances, que esperoni i ajudi, sense obligar a massa esforç de lectura i d'estudi minuciós, la reflexió de tots aquells que ens preparem per reprendre amb nova vigoria, acabat el repòs que representa l'estiu, la marxa d'una obra sempre inacabada de construcció d'aquesta església de les nostres esperances i els nostres sofriments.

INICIACIÓ CRISTIANA, UNA EXPRESSIÓ AMBIGUA

JOAN LLOPIS

Orígens pagans

Després d'uns segles d'oblit, el moviment litúrgic tornà a posar en relleu la importància del terme «iniciació» per a una recta comprensió del procés a través del qual un home esdevé cristià, importància que ha estat plenament reconeguda pel concili Vaticà II, per la reforma litúrgica posterior i pels moviments catequètics i pastorals actuals, de manera que la paraula «iniciació» forma part una altra vegada del vocabulari cristià normal.

Crec que pot ser interessant tenir en compte com i per què una expressió originàriament no cristiana fou adoptada, a partir del segle III, per a designar la incorporació del creient en Jesucrist a la comunitat eclesial: aquest origen pagà del terme ens pot explicar l'ambigüitat que la seva utilització comporta, car si, d'una banda, expressa dimensions molt profundes de l'itinerari cristià, també és veritat que, de l'altre cantó, pot produir malentesos i desviacions.

Cal advertir que, quan parlem de paganisme, tenim el perill de considerar-lo només sota els seus aspectes negatius i d'usar aquest mot en un sentit pejoratiu. Però el paganisme és una realitat que té aspectes bons i dolents, punts foscos i lluminosos, i que pot influir d'una manera positiva o negativa en les visions i actituds cristianes.

La religiositat pagana —de la qual prové el vocabulari iniciàtic— presenta, d'antuvi, un aspecte eminentment positiu: es tracta de la vivència religiosa que els homes fan a partir de l'experiència de la pròpia condició humana. Però les religions paganes presenten també una dimensió negativa: la tendència a absolutitzar les mediacions religioses, necessàries per a fer patent la dimensió sagrada de l'existència, però essencialment relatives. Aquesta tendència a convertir en absolut allò que és relatiu, es manifesta sobretot en la idolatria —les imatges de la divinitat esdevenen objecte final del culte—, en el tabú —respecte absolut i incondicional envers les realitats sagrades, portadores de la força divina—

i en la màgia —utilització mecànica de ritus i fórmules com si posseïssin una eficàcia intrínseca. D'aquesta manera, l'experiència religiosa resta dominada per unes forces extra-humanes, i fins i tot in-humanes, que arriben a esclavitzar i alienar l'home en lloc de conduir-lo a la plena realització.

«Iniciació» prové del llatí *initiatio* que, al seu torn, correspon a dos mots grecs —*mystagogia* i *teleté*— procedents del llenguatge de les religions mistèriques. Cap d'aquestes expressions no es troba en el Nou Testament. Els apologetes del segle II les utilitzen referides només als ritus pagans, contra els quals polemitzen. Però, a partir del segle III, són aplicades als sagraments cristians, i en els segles IV i V adquireixen carta de ciutadania en el vocabulari catequètic i litúrgic.

Aquesta progressiva introducció d'una terminologia pagana en el llenguatge cristià no vol pas dir que les realitats a què es refereix tinguin en elles mateixes un origen pagà. El fet que la incorporació a la comunitat cristiana quedi segellada pel baptisme i consumada en l'eucaristia, prové de la pràctica de Crist i dels apòstols, i enfonsa les arrels en el substrat de la religió d'Israel. Però també és cert que l'ús d'expressions paganes produí certes desviacions en la manera de comprendre i de viure els sagraments de la iniciació cristiana.

En la seva utilització clàssica, el terme «iniciació» no indica pas un començament —com podria fer creure la seva relació amb la paraula «inici»—, sinó més aviat un acabament o una consumació —com mostra clarament el terme grec *teleté*, que vol dir la realització perfecta d'una cosa. La iniciació no es trobava al principi del camí cristià —allà hi havia la predicació, la conversió i la fe inicial, la instrucció catequètica i la introducció gradual a la manera de viure cristiana— sinó que s'esqueia al final de l'itinerari, a tall de consagració d'una decisió definitiva de l'home i expressió del do irrevocable de Déu. Per això, només s'anomenava «iniciats» els fidels, mentre que els «no iniciats» eren tant els no creients com els catecúmens.

Utilització cristiana

Hi havia unes raons profundes per aplicar el vocabulari iniciàtic pagà a la realitat cristiana de la plena incorporació sacramental del creient a la comunitat eclesial. En podríem assenyalar, especialment, tres.

En primer lloc, les iniciacions mistèriques paganes comporta-

ven la decisió personal d'establir una aliança voluntària tant amb la divinitat com amb els altres membres del grup. No es tractava, com en les religions tribals, ciutadanes o nacionals, de quedar incorporat sociològicament a una comunitat natural que té unes dimensions religioses, sinó de decidir personalment la vinculació a un grup específic, que sovint restava marginat de la resta de la societat. Sota aquest aspecte, la incorporació a la comunitat cristiana tenia evidents punts de contacte amb la iniciació a un culte mistèric.

En segon lloc, la vinculació al grup mistèric no consistia únicament en una pertinença espiritual, sinó que incloïa necessàriament una integració activa i dinàmica, expressada per mitjà de tot un seguit de símbols, en què el cos i els sentits exercien un paper de primer ordre: la iniciació mistèrica no era un afer de decisió i de voluntat només, sinó un compromís que afectava tota la persona, fins en les esferes més sensibles i materials. No cal recordar que un dels aspectes més importants dels sagraments cristians es troba, precisament, en la necessària intervenció dels elements materials i corporals, com a signe de la santificació integral de l'home i de la transfiguració espiritual de tot el cosmos.

Finalment, tota iniciació mistèrica exigia una mort i una resurrecció simbòliques. A través dels ritus iniciàtics, hom expressava la necessitat de morir a un cert tipus de vida per tal d'adoptar-ne un altre, tot imitant els cicles periòdics de la natura, simbolitzats en els mites dels déus que moren i ressusciten. Segons el pensament de sant Pau, la dinàmica de la vida cristiana consisteix cabalment a morir a l'home vell i a fer reviure l'home nou, de la mateixa manera que Crist morí i ressuscità. No és gens estrany, doncs, que ben aviat el vocabulari iniciàtic, que parla constantment de mort i de resurrecció o de nova naixença, fos aplicat al baptisme, considerat com una imitació ritual de la mort i resurrecció del Crist.

Ambigüitats inherents

Totes aquestes raons, que mostren la gran conveniència d'aplicar als sagraments de la iniciació cristiana la terminologia pròpia dels ritus iniciàtics pagans, ens fan veure també l'arrel de les ambigüitats que s'hi amaguen.

Hem dit, primerament, que els iniciats quedaven incorporats a una comunitat religiosa especial, basada en uns vincles volun-

taris, independents dels lligams familiars i sociològics. Aquest voluntarisme fàcilment conduïa a un aïllament o segregació de la resta de la societat, que sovint convertia les comunitats iniciàtiques en veritables sectes. La iniciació cristiana també pot comportar aquesta ambigüitat: d'una banda, expressa meravellosament el caire voluntari de l'adhesió a Crist i l'Església, que no es pot confondre amb una pertinença automàtica a cap societat religiosa natural, però, de l'altre cantó, pot accentuar el sentiment de segregació, transformant l'Església en secta. L'esmentada ambigüitat no es resol pas —com ha fet el règim de cristiandat— per mitjà de la utilització dels sagraments de la iniciació cristiana a tall de ritus de pas sòcio-religiosos, sinó que només es combat procurant que les comunitats cristianes deixin de restar tancades en elles mateixes i, d'acord amb la dita evangèlica, siguin llevat dins la pasta.

Hem dit també que un dels trets més típics de tota iniciació religiosa era la importància de la dimensió simbòlica del cos i els sentits: una veritable iniciació no consistia mai en una simple informació doctrinal ni en un mer ensinistrament moral, sinó que incloïa necessàriament una activitat integral de tot l'home, en què la part corporal intervenia d'una manera privilegiada. Aquest paper principal dels gestos corporals era, tanmateix, la causa d'una sobrevaloració del ritu com a tal, en detriment de la necessitat de les disposicions internes i espirituals. És evident que la iniciació cristiana també pot caure en aquest parany: si, d'un cantó, fa veure el caire totalitzant de la fe —que no és, primàriament, una doctrina ni una moral, sinó una manera integral de viure—, també és veritat que pot extrapolar la importància dels ritus externs, atorgant-los una eficàcia automàtica de tipus màgic. Aquesta ambigüitat no se supera —com han intentat fer tots els moviments ilŀlustrats— accentuant el caire ideològic i ètic del cristianisme, sinó redescobrint el valor de compromís que el veritable símbol posseeix.

En darrer lloc, hem dit que el simbolisme més freqüent de les cerimònies d'iniciació era la incorporació de l'home a la dinàmica de mort i vida, pròpia dels déus que prometien i aportaven la salvació. La comprensió d'aquest simbolisme comportava la necessitat d'una instrucció prèvia a la pràctica dels ritus i, molt sovint, d'un aprofundiment doctrinal posterior. Això, juntament amb la convicció que només uns pocs elegits eren capaços de comprendre i practicar els ritus iniciàtics, conferia amb molta freqüència a les religions mistèriques una dimensió d'esoterisme, únicament accessible a uns quants privilegiats. És una ambigüitat que també pot introduir-se en la iniciació cristiana, la qual difícilment manté

l'equilibri entre la crida universal a la salvació, de la qual és signe, i la necessitat d'exigir una preparació especialitzada a tots els qui responen a la crida. Ambigüitat que no queda destruïda ni per una pastoral exclusiva de masses ni per una pastoral exclusiva de selecció, sinó per una actitud que tingui en compte a la vegada l'obligació de proclamar l'evangeli a tota criatura i la necessitat de respectar el peculiar camí de salvació de cada persona i de cada grup.

* * *

Resumint, diríem que els tres grans perills que suposa l'aplicació de la terminologia iniciàtica al camí que ha de seguir l'home per esdevenir cristià són: el sectarisme, el ritualisme i l'esoterisme. Certament, el cristianisme exigeix una iniciació, però molt *sui generis*: no es tracta de ser segregat del món normal per a entrar a formar part d'una secta de purs, ni de sotmetre's a l'eficàcia automàtica d'uns ritus, ni de ser introduït en un cercle esotèric d'«iniciats». Es tracta d'expressar i realitzar la voluntat de pertinença a la comunitat de la salvació que ens ha guanyat el Crist, salvació que afecta tot l'home i tots els homes. Si l'itinerari cristià respecta la seva pròpia dinàmica, fugint del sectarisme, el ritualisme i l'esoterisme, aleshores pot rebre el nom d'iniciació, perquè destaca uns valors genuïns del cristianisme: comunitat contra secta, simbolisme contra màgia, universalitat contra tancament elitista i esotèric.

PARRÒQUIA DE STA. MARIA DE MANLLEU

SALVADOR BARDULET

L'opció

Si a nivell individual veiem essencial que tot cristià, per a ser-ne de veritat, ha d'haver fet el que anomenem l'opció fonamental, també a nivell de parròquia cal fer una opció fonamental. I precisament a nivell de parròquia perquè és un fet que, a l'entorn del mot i la realitat parròquia, s'hi mouen una colla de fils i hi existeix un ampli ventall molt diversificat de camps a atendre que, si per una banda suposa una riquesa, per l'altra, pot portar a un entortolligament que no hi ha qui en desfaci el nus.

L'opció fonamental en qüestió crec que ha de tenir en compte aquests dos aspectes:

— La parròquia només és el grup o la comunitat de creients en el nucli cristià, que té una vida interna (dic vida = iniciació, creixement, dinamisme, etc.) i una projecció exterior (anunci del missatge, acompanyat de fets).

— Quan parlem de comunitat de creients ens referim directament als adults, no als adults a través de... Només els adults són capaços de fer a ple l'opció individual per la fe, de projectar-la a l'exterior i de mantenir la dinàmica interna de la comunitat. Només els adults són capaços d'acollir els qui no en són encara i necessiten una adaptació del missatge cristià perquè els sigui més mengívol.

A l'hora de fer programacions pastorals, de planificar accions o de decidir quines energies cal dedicar a alguna cosa, convé fer una escala de valors que vagi d'acord amb aquesta opció fonamental.

La realitat a tenir en compte

No n'hi ha prou amb fer una opció. Llançar-s'hi requereix comptar amb uns condicionaments concrets que marquen el tarannà de la marxa de la parròquia i de les persones que s'hi

senten lligades, sigui amb corda curta, sigui amb corda llarga.

No és ara el moment de resseguir fil per randa tots aquests condicionaments. Cal insinuar-ne alguns per a comprendre millor el que seguirà després, de caire més pràctic.

1. Cristians a diferents nivells

L'única expressió real i sovintejada de lligam amb la comunitat ha sigut la missa del diumenge. Fins els més allunyats saben, almenys teòricament, que tenen l'obligació d'assistir-hi. I hi assisteixen quan s'escau i toca, incapaços del tot, però, de copsarne el contingut.

Havent oblidat durant tant de temps, a la pràctica, el procés que va des del primer interès per la fe a la participació en l'eucaristia, hem arribat a fer-ne, de la missa, una reunió on es barregen els ocasionalment interessats per la fe, els simpatitzants, els qui tot just s'inicien i els iniciats. Tots alhora. Aquí som, i això no marxa.

Per la manca pràctica d'aquest procés i per ser la missa l'única expressió de lligam amb la comunitat, hom ha d'anar carregant la missa d'informació, de catequesi, d'exegesi, de compromís temporal i altres coses. I no acabem de situar-la, de poder-la situar, al lloc que li correspon: «La litúrgia és, abans de tot, una acció, no un discurs... és primerament l'acció d'un poble que expressa la seva fe en la presència i en l'acció del seu Senyor i que dóna així visibilitat a l'Església.»[1]

Cada parròquia ha de tenir en marxa tot un procés des del qual pugui atendre les persones, cadascuna des del nivell en què es troba.

L'obligació (si és que podem continuar emprant aquest mot) per a tot cristià continuarà essent la integració real a la comunitat però expressada a través de lligams diferents.

2. Trencament entre fe, Sagrament i sagraments

Allò que sempre hauria hagut d'anar íntimament relacionat, a la pràctica s'ha separat. El creient ha caminat en solitari. El grup dels creients, el Sagrament, no ha sigut lloc de vivència comunitària. Els sagraments han sigut més actes a fer i a complir que no pas expressions normals i espontànies d'un grup que viu i celebra la fe, sota l'acció eficaç, però invisible, de l'Esperit.

Tan fort ha sigut el trencament, de tal manera els sagraments

---

1. PAUL DE CLERCK, a Documents d'Església, n.º 260, col. 726.

han deixat de ser expressions normals d'un grup que viu la fe tot fent-la palpable a través de símbols, que, per a molts, la pregunta s'ha fet inevitable: per què els sagraments?

Aquest trencament continua existint. I n'hi ha per temps. Tota catequesi, sigui d'infants, sigui d'adults, tota acció comunitària en general, deu haver d'ajudar a situar els sagraments al seu lloc; no com a afegitons sinó com a expressions de la vivència del petit o gran grup.

3. Repartiment indiscriminat de sagraments

No cal sinó només apuntar aquest condicionament. Ja se n'ha parlat molt. El problema continua present i agreujant-se. Font de desprestigi i d'abaratiment de la fe. I de passos conjunts —ja no parlo de solucions per la complexitat de la qüestió— que menin de prop o de lluny cap a una solució, no hi ha manera de donar-ne.

Els camins

1. El nucli

En parròquies relativament grans, aquest nucli ja hi sol ser: un grup de persones cristianament inquietes, amb consciència clara de la seva fe, amb afany d'avançar en responsabilitat i pràctica comunitàries, capaces d'anar assegurant la vida interna d'una comunitat tal com s'ha vist anteriorment. Si no hi ha aquest nucli, s'ha de buscar; amb la tenacitat, la constància i el temps que calguin; comptant amb els alts i baixos de les persones i del mateix animador; comptant amb el sí primer i amb el no de després; i comptant, encara, que el cristià pur, el sortit del laboratori, no existeix; la comunitat ha de fer-se i avançar amb aquells qui han respost a la crida del Senyor.

Per damunt de tot que aquest nucli, des de l'animador fins a l'últim que s'hi ha afegit, es doni a si mateix un vot de confiança de cara al present i de cara al futur, perquè allò que fa i que pretén fer, té una importància que transcendeix i va més enllà del que és palpable —no faig sinó repetir el que vaig dir en la cloenda de curs dels grups d'adults de la meva parròquia.

2. Expansió

El grup o els grups d'acord amb la pauta anterior existents en una parròquia, si per una banda es troben impotents per a desvetllar la gran massa de creients, per l'altra en veuen la necessitat i la urgència. Cal oferir possibilitats, obrir camins a altres.

D'aquí neix la constatació de l'existència de cristians a diferents nivells i com cal atendre'ls. Grups d'iniciació o d'aprofundiment bíblic, de vertebració i síntesi de la fe, d'actualització d'iniciació o de desbloquejament, equips de catequistes d'infants (quants d'adults no ha desvetllat el servei catequètic!).

No sempre, però, la imaginació és prou rica, ni les persones se senten prou preparades per a posar-se al davant d'un grup, ni les peticions de formar-ne part són abundoses. Realistes per damunt de tot.

3. L'entorn sacramental

A nivell de parròquia s'administren tots els sagraments. El problema és que massa sovint el sagrament no acaba de ser expressió d'una vivència personal i comunitària. Llavors es vol provocar, almenys momentàniament, aquesta vivència a través —permeteume l'expressió— d'uns cursets de formació accelerada: les catequesis pre-sacramentals, sigui per a pares, sigui per a infants (em refereixo ara als sagraments de la iniciació). Malgrat que això s'haurà d'anar fent per acollir certs sectors, cada dia veig menys clares aquestes catequesis trencades, de les quals, un cop han fet arribar al sagrament, desapareixen infants, pares i catequistes. A part que són blanc d'acusació d'alguns liturgistes que temen per la utilització del sagrament com a mitjà de catequesi. La parròquia ha de tenir un procés catequètic que cobreixi les etapes necessàries i amb dedicació permanent de cristians que se senten vocacionats a prestar aquest servei. I això s'està demostrant que és possible. Dins el procés catequètic, predominantment vivencial, apareixerà suaument, quan sigui, la necessitat o la conveniència dels signes sacramentals. Anant per aquest camí, segur que desapareixerien preocupacions pastorals sobre l'edat de la confirmació, de la primera comunió i qui sap si també del baptisme.

Referint-me a un altre sagrament, a títol d'exemple i sempre per aconseguir la relació íntima entre creient, Sagrament i sagraments, aporto una iniciativa que ja es fa en altres llocs i que nosaltres farem segurament en el curs vinent. Tenim la Fraternitat de malalts que agrupa aquest sector el qual tota comunitat cristiana ha d'atendre. La Fraternitat, doncs, organitza, un cop l'any, l'administració collectiva de la Unció dels malalts. Una celebració així, a més de valorar les altres que s'hagin de fer a nivell individual-familiar, passa a ser expressió i crida alhora de l'atenció que reben i han de rebre els malalts per part de tota la comunitat.

4. *Poder escollir*

Oferir un únic pla d'acolliment i preparació davant la petició massiva de sagraments, principalment els de la iniciació, té el risc que el tant per cent reduït de famílies que fan o poden fer un plantejament seriós amb possibilitats d'una iniciació real a la comunitat, passi desapercebut o es vegi ofegat per la majoria apàtica i passiva. Això tant pel que fa referència a la preparació com a la mateixa celebració.

Això és el que ha fet plantejar a un grup d'adults de la nostra parròquia la iniciativa d'oferir als pares que vénen al despatx amb motiu del baptisme de llurs fills, dos possibles camins: la, podríem dir-ne, via ràpida: apuntar i batejar; o la d'aprofitar aquesta avinentesa per encetar un camí seriós, en grup, d'iniciació a la fe i a la comunitat. El mateix grup d'adults ha dedicat una bona part de les reunions del curs a preparar la temàtica d'aquest material d'iniciació. Es tracta d'una simple iniciativa bon xic concretada, però no llançada encara, ja que pensa fer-se al començament del proper curs.

Amb aquest intent es creu: afavorir una opció lliure i voluntària d'aquells que s'hi sentin cridats; mostrar a tots la serietat del sagrament i de les seves conseqüències; aportar, localment i ara, un principi de solució davant el problema de la sacramentalització, fent un esforç de clarificació.

Tot això, mentre s'espera amb impaciència un plantejament conjunt que obri nous horitzons i camins pràctics al fet de la sacramentalització. Que n'hi comencen a haver de realitzables o, almenys, de probables, però que es queden al paper per por o per pura inèrcia.

L'objectiu

Tot el que he descabdellat no té altra finalitat que mostrar, amb reflexions i experiències, la possibilitat de construir, de baix cap a dalt, des de cada lloc, una Església viva i adulta, perquè a cada lloc ens crida el Senyor.

Cal marcar-nos un objectiu ben ambiciós; no hi fa res que sempre ens en trobem lluny i que les nostres experiències siguin pobres i carregades de limitacions. La qüestió és que tota programació o experiència vagi encaminada cap a l'objectiu últim.

Hem de caminar, doncs, cap a una comunitat cristiana (Sagrament), capaç de viure, raonar, expressar i celebrar la fe (sagraments), conscient de la dimensió evangelitzadora (fets i paraules)

i amb la creativitat i corresponsabilitat suficients per atendre catequèticament els infants, adolescents i joves de dins la comunitat i per tenir «llocs» d'acolliment per a tots aquells que s'hi acostin i així tots plegats puguin seguir l'itinerari de la iniciació cristiana.

PARRÒQUIA DE LA PRECIOSÍSSIMA SANG, DE BARCELONA

JAUME CASTRO

Es fa difícil d'acceptar que la nostra gent de ciutat està en un nivell d'evangelització, de missió, car per a molts responsables de la pastoral encara pesa omplir les esglésies els diumenges, la comanda de misses, funerals, sagraments... Cal adonarnos que això no suposa res o molt poca cosa, ja que les motivacions, moltes vegades, no són precisament de fe; més que no pas d'una vivència religiosa, d'un compromís de fe, es tracta de tradició o costum social, del que han de fer quan els neix un fill, quan se'ls mor el pare o la mare, etc. Tots plegats hauríem de descobrir la urgència que té evangelitzar els qui viuen a ciutat, si volem que hi hagi cristians conscients i responsables; sinó ens quedarem amb la gent que tan sols busca la pràctica religiosa com a calmant de la seva consciència, que practica i, així, ja compleix amb Déu. S'ha de plantejar la pastoral descobrint que la fe en la persona de Jesucrist comporta quelcom més que una simple pràctica religiosa, creure en Jesucrist vol dir estar disposat a comprometre'ns en un servei desinteressat envers els homes germans nostres.

L'home que viu a ciutat

Les persones que viuen a ciutat tenen unes característiques pròpies que influeixen en les seves actituds religioses. En general, culturalment ben preparats; sense massa dificultats econòmiques; molt individualistes; i d'una religiositat teòrico-practicista, conseqüència de la formació rebuda en moltes de les escoles de religiosos i religioses. No els manca res i ho poden exigir tot. Cal no oblidar que posseir no suposa ser, i, per tant, no podem enganyarnos, ja que pot ser un parany que bloquegi la pastoral urbana a la simple pràctica religiosa, oblidant molt sovint la dimensió de compromís, de vivència.

Hi ha certament a ciutat molts cristians que viuen conscient-

ment la fe i se senten responsables de les realitats humanes i eclesials, però són minoria davant la massa que omple les nostres esglésies. La passivitat porta a l'arteriosclerosi i aquesta de manera irremeiable, a la mort.

Cal cercar a ciutat uns mitjans que ajudin de debò els cristians a viure conscients i responsables la fe en el Senyor Jesús. Aquesta recerca ha de ser vertadera, no podem de cap manera amagar el cap sota l'ala acceptant les coses tal com són, sinó que cal treballar i esforçar-nos per avançar; altrament quedaria migrada la nostra responsabilitat ministerial, car no es tracta d'una pastoral de contenció sinó de progrés, i faríem un mal servei a la causa de l'Evangeli.

Voldríem en aquestes línies deixar constància dels nostres intents per trobar els mitjans que condueixen de debò a iniciar els cristians a la fe conscient i responsable, perquè la visquin compromesa. No obstant això, volem dir, i ho creiem de debò, que allà on es treballa seriosament, partint de la vida real, amb diàleg constant amb la gent i acceptant la col·laboració de tothom, les paraules poden trobar vida, i poc a poc anar descobrint el compromís que suposa creure.

Presentem el que estem fent i que respon al treball o als diferents intents d'algunes parròquies o comunitats cristianes de Barcelona-ciutat. Són intents, o pistes, no solucions, ni ho pretenen ser, ja que contínuament hem de repensar el que fem perquè de debò sigui vàlid per a l'home que viu a ciutat el qual volem ajudar a créixer en la fe.

Una Església interpel·ladora

Un dels elements indispensables, sense el qual no té sentit cap plantejament i molt menys cap canvi, és el de la imatge d'Església que donem. No es tracta de fer coses noves, o de fer el que està de moda; es tracta d'un canvi profund de mentalitat en la visió i concepció de l'Església, que s'inicià en el Concili Vaticà II. Es tracta d'una concepció nova de ser església avui. Tot el que no vagi per aquesta línia no creiem que pugui canviar res i menys encara les persones. El primer que cal fer es presentar-se a la pràctica amb un desig d'esdevenir una església renovada, una església que s'allibera del poder, de l'autoritarisme, del diner, dels privilegis, del monopoli de la veritat religiosa i humana, de les seguretats, del maridatge amb els poders establerts, per esdevenir una església-servei, amb consciència joiosa de ser poble, sense

recursos econòmics, profetessa a favor dels treballadors i desheretats d'aquest món, sense cercar cap recolzament polític, cercant tan sols el recolzament de Déu, que es dóna a tot aquell qui el busca amb sinceritat de cor; en fi, una església que viu amb alegria l'esperit del Sermó de la muntanya, que és l'itinerari a recórrer mentre és en aquest món.

Intentar crear aquest clima a les nostres parròquies i comunitats cristianes ha estat la nostra tasca primordial, car aquesta Església és la que pot interpellar fent sentir la necessitat de plantejar-se la fe descobrint que és quelcom més que una simple pràctica religiosa. Aquest clima que hom respira quan va a missa o quan s'acosta a la parròquia per qualsevol necessitat, no deixa mai passiu ni insensible, car es tracta d'una realitat nova, una vida nova que empeny a preguntar-se, a interrogar-se sobre la fe. La trobada amb aquesta església interpella pel seu estil de viure, per la seva llibertat, pel seu amor vers tothom, especialment pels treballadors, i per la seva joiosa esperança.

Com es porta a terme

Com hem fet realitat aquest element tan important? Mitjançant la creació d'Assemblees parroquials o comunitàries, de Consells pastorals, etc. Aquí tothom pot participar activament i dir el que pensa i el que creu que s'hauria de fer per aconseguir aquesta església alliberadora, alliberant-se ella mateixa. És clar que no es tracta de solucions a curt termini, sinó de treballar amb constància, paciència, continuïtat i optimisme. Això dóna força per continuar avançant, malgrat que moltes vegades sembla gairebé impossible avançar. Els laics, en aquest sentit, cada vegada hi participen amb més interès fent avançar l'església que tots plegats formen i que tant estimen.

L'eucaristia dominical

Quan l'esforç de la pastoral es fa en aquesta línia que acabem d'insinuar, trobem com a cosa més important, en l'inici de la fe responsable, la celebració dominical de l'eucaristia. Procurem que l'eucaristia esdevingui, en un clima familiar, una celebració festiva. L'eucaristia esdevé necessària en el creixement de la fe celebrada juntament amb d'altres germans formant el poble de Déu que, alimentat amb la paraula i la mateixa eucaristia, vol

avançar seguint les petjades d'Aquell que ens inicià en aquest camí de la fe. L'eucaristia, celebrada en aquest ambient i preparada des de les monicions fins a l'homilia —a poder ser, cal que aquest punt sigui preparat conjuntament amb laics—, esdevé una interpel·lació constant a la fe personal i comunitària, desvetlla i fa créixer fins a esdevenir adults en la mateixa fe, en Crist. La gent vol participar i es compromet en la mateixa celebració. La celebració dominical de l'eucaristia és un mitjà que tenim a l'abast i que aprofitem tant com podem.

La catequesi d'adults

La interpel·lació de la celebració dominical de l'eucaristia ha portat molta gent a cercar mitjans que els ajudin en aquest camí de la fe. Així ha nascut la inquietud per una Catequesi d'adults, que va des de la conferència informativa, passant pels equips de matrimonis fins a la catequesi d'adults pròpiament dita, que és una recerca en comú del sentit de la vida a la llum de l'Evangeli.

Aquestes catequesis proliferen arreu com a mitjà d'iniciar la gent a una fe conscient i responsable. Són molts els qui avui han iniciat un camí nou en la fe mitjançant la catequesi d'adults. La gent s'adona que la fe és vida, i que vivint-la és com es troba el seu sentit més pregon. Poc a poc els cristians esdevenen persones que viuen conscientment la fe i per això se senten cada vegada més responsables de l'Església que s'està alliberant.

La catequesi per a infants

Un altre element que ens ha ajudat en aquesta tasca d'iniciar la fe, ha estat la catequesi per a infants. Però cal entendre bé això: no ens han preocupat tant els infants com els mateixos pares i catequistes. La línia ha estat ben clara: ajudar els pares en la vida de fe dels fills. Aquesta preocupació pels pares ha donat com a resultat la petició de molts d'ells d'iniciar-se en la fe per poder-la viure de debò. Aquesta catequesi ha creat un clima espontani, senzill, familiar i ha possibilitat a molts pares i catequistes aquest desvetllament vers Jesucrist, mitjancer entre Déu i els homes. La majoria d'aquests pares i catequistes van descobrint, cada vegada més, que la fe els demana, els exigeix, viure d'una manera responsable i compromesa, això sí respectant el ritme de cadascú.

Tanmateix, els infants han estat considerats, en la seva petita vivència de fe, amb una catequesi que els ajuda a viure més que a conèixer. La millor catequesi ha estat, juntament amb la transmissió d'uns continguts, la vida que hi havia al seu voltant. Els catequistes i els pares han esdevingut testimonis de fe, més que transmissors; i els continguts donats han estat vida en lloc de teoria.

Adolescents i joves

Un altre element ha estat la preocupació pels adolescents i joves, encara que hem de reconèixer que no ha reeixit gaire. Això no obstant, com a fruit de la catequesi, hi ha hagut la incorporació de molts d'ells a les petites comunitats cristianes existents. Aquest any volem treballar amb un grup de joves, procedents de la catequesi, que ens ho han demanat, per descobrir els elements que condueixen a viure conscientment la fe. Creiem que els joves necessiten trobar-se acollits tal com són i amb un clima de llibertat i creativitat on puguin plantejar l'itinerari de la seva fe. La millor manera de fer-ho és que la iniciativa surti d'ells i que nosaltres estiguem disposats a ajudar-los.

Petites comunitats cristianes

Tota aquesta tasca pastoral ens condueix cap a la creació de petites comunitats cristianes que volen aconseguir viure amb més profunditat la fe. Això sense deixar la parròquia, amb la qual es volen trobar sempre units.

Vivim en un món massa despersonalitzat, i a nivell de fe la gent cerca una personalització, ser ells mateixos. La gent no vol ser un número, una fitxa, sinó que volen ser persones que estimen i que són estimades per tothom. Aquests petits grups comunitaris volen assolir una major consciència i responsabilitat de la fe personal viscuda comunitàriament i trobar més fàcilment les diferents possibilitats de serveis com a compromís de la mateixa fe. Volen ser de l'Església, i per això estan incorporats als mitjans normals.

L'estil d'aquestes petites comunitats cristianes és ben senzill: trobar-se en un nivell que possibiliti la coneixença i confiança necessàries per arribar a aprofundir de debò en l'estil evangèlic. L'eucaristia esdevé el centre de la mateixa comunitat i el com-

promís n'és la conseqüència. Són comunitats de 50 o 60 persones, joves, matrimonis joves i grans, solters i solteres i el mossèn.

En aquestes petites comunitats cristianes es plantegen molt seriosament participar en els diferents serveis parroquials i diocesans, per ajudar-los a avançar per tal que responguin de debò a les necessitats dels homes, els quals com a cristians hem de servir si volem que el nostre servei a Déu sigui vertader.

Vers el futur

Voldríem, abans d'acabar, dir que som conscients de la gent a la qual no arribem. Això no obstant, dintre els nostres mitjans fem tot el que podem perquè d'alguna manera tothom tingui les mateixes possibilitats. De cara al curs vinent volem tenir molt presents els pares que ens demanen el baptisme per als seus fills i les parelles que volen casar-se per l'Església. Aquí volem deixar constància de les dificultats que això comporta; no es tracta de mantenir la sacramentalització, sinó d'ajudar a tothom a ser lliure de debò. Més que sacramentalitzar volem iniciar-los en la fe, que ha de donar sentit a la celebració d'un sagrament. No vol dir que el nostre intent per més clarivident que sigui estalviï les dificultats que això suposa aquí i avui, ja que la pressió social encara és molt forta. Això no obstant, volem aconseguir un acolliment digne, on tothom pugui sentir-se sense pressions de cap mena, una informació objectiva del contingut de l'acte que es disposen a celebrar, una celebració digna, amb participació de la comunitat sempre que sigui possible, i, per últim, una preocupació constant i una ajuda sense cap mena de proselitisme. Esperem que aquesta tasca sigui portada a terme per laics, en alguns dels diferents passos, i que prepararem mitjançant uns cursets a nivell de Zona, mentre es constitueix l'escola dels ministeris a la diòcesi. També creiem important que aquesta experiència es porti a terme a nivell de petits sectors.

JOVENTUT CRISTIANA DE BARRIS

JOSEP SOLÉ LLOPART

El nostre moviment va partir de la realitat dels barris Nord i Est de Barcelona, ara fa cinc anys. El procés de consolidació ha estat lent. Fins i tot podem afirmar que tot el moviment s'ha trobat en una fase d'iniciació durant els primers quatre anys. Ha estat, doncs, recentment que ens hem plantejat el procés pedagògic d'iniciació al moviment JOBAC.

La iniciació, ens l'hem plantejada conjuntament els consiliaris i els militants que tenen una trajectòria més consolidada i que han descobert la necessitat d'estendre l'experiència de moviment de cara a nous grups. En aquests moments podem parlar de grups de militants compromesos i de grups en iniciació com a dues realitats d'un mateix procés.

Els nois i noies dels grups són exponent de la diversitat demogràfica dels barris de Barcelona. Joves amb situacions i experiències ben diferents però que a la vegada se senten igualment inserits en la collectivitat dels barris populars. Aquests grups s'han anat aglutinant a partir de plataformes ben senzilles com el treball, la catequesi, les associacions de veïns, l'amistat personal, tasques educatives, etc.

Moltes vegades els motius pels quals s'agrupaven eren força lluny dels objectius del moviment. La primera tasca ha consistit sovint a canalitzar i purificar la multiplicitat de motivacions: trobar-se, compartir, plantejar els problemes personals, aprofundir la fe, fer un servei, etc. La tasca del moviment ha estat integradora de persones i grups.

És a dir, partim de la realitat que viuen els nois i noies, en la seva diversitat, per iniciar un procés educatiu cap a aquelles opcions que defineixen el nostre moviment: la revisió de vida, la realitat collectiva que configura la vida dels nostres barris, l'acció transformadora, Jesucrist, el moviment.

Característiques de les opcions

Iniciació a la revisió de vida

Aconseguir que els nois i noies s'endinsin en la seva vida per tal que descobreixin el teixit complex, fet de relacions personals,

d'elements afectius, d'opció vocacional, de factors ambientals i estructurals, que els condiciona.

Aleshores poden adonar-se de les possibilitats personals per superar els seus condicionaments i prendre una postura activa i transformadora d'ells mateixos i de la realitat que els envolta. Aquesta presa de consciència personal va tenint com a punt de referència Jesucrist, l'home totalment lliure que opta pels pobres.

En una primera etapa s'analitzen situacions d'una manera més programada. Són els «llocs» típics que emmarquen la vida dels joves: família, barri, treball, escola, amics, diversió, etc. En una segona etapa van emergint aquells fets de vida que es produeixen en intentar transformar el medi, a partir d'accions a la fàbrica, al barri, etc.

Iniciació a la realitat col·lectiva

Ens adonem que formen part d'una realitat col·lectiva específica. Ens trobem a dins de la història del moviment obrer, que podem resseguir a través dels passos de les nostres famílies. Ens sentim partícips d'una lluita col·lectiva d'alliberament a l'interior de la classe obrera. Volem forjar aquella societat i aquell home nou que dibuixen aquestes opcions.

Iniciació a l'acció

L'acció pensada i revisada ajuda les persones a créixer. És una eina educadora bàsica en el nostre moviment. Però no és únicament un instrument educatiu. És amb l'acció i per l'acció que els militants fan un servei a la col·lectivitat dels barris, especialment en els ambients de joventut.

La revisió de vida no impulsa a fer més accions sinó a aprofundir la qualitat d'aquestes accions, a valorar-les, a descobrir-ne les motivacions, els objectius i les implicacions personals i estructurals.

Iniciació a la persona de Jesucrist.

A partir de la Revisió de vida i de les trobades es posen aquells elements que ajuden a descobrir Jesucrist com el veritable Home Nou, revelador de l'amor del Pare, que ha viscut en profunditat l'experiència humana, i en qui ens reconeixem quan aprofundim la nostra experiència de vida. Les celebracions i les jornades d'estudi són elements d'ajut de cara a l'opció per Jesucrist.

Iniciació a la dinàmica de moviment

És un procés de descoberta que es fa a través dels mateixos militants que viuen el moviment com a cosa pròpia, perquè ells

mateixos en són protagonistes. A cada grup, 7 o 8 pel cap alt, hi ha un militant que té aquesta funció pedagògica d'iniciar, sobretot a partir del seu testimoni. Hi ha també un responsable coordinador del grup, elegit d'entre ells, que connecta amb els responsables dels altres grups per revisar el treball. Així es poden programar trobades generals dels grups, les quals obren perspectives, ajuden a aprofundir les petites anàlisis, i són ocasió per a fer festa i celebrar la fe. Els militants d'aquests grups també revisen, al seu nivell, la pròpia actitud com a acompanyants d'aquest procés.

Els elements d'aquesta *iniciació* no haurien estat possibles sense la voluntat de treballar conjuntament a l'hora d'analitzar la realitat que viuen els joves, de valorar-la, i de prendre decisions operatives. El moviment és per a nosaltres un estri privilegiat d'iniciació dels joves de barris populars a una consciència creient i responsable.

GRUPS DE REVISIÓ DE VIDA DEL BAIX LLOBREGAT

ELISEU BORDONAU

En un moment de represa dels moviments en el camp dels joves, també a les comarques del Baix Llobregat i el Penedès es dóna la realitat, encara modesta, de grups de joves que treballen amb el mètode de Revisió de Vida, i que ho fan de forma coordinada i amb una consciència cada vegada més viva i explícita de formar conjuntament un Moviment, que depassa la realitat de cada grup agafat aïlladament.

El moment actual

La història del nostre moviment és encara molt recent. Ens trobem, doncs, amb una realitat encara força fluida i que ha d'anar trobant el seu camí i la seva forma. La situació actual vindria definida pels trets següents:

— *Consolidació del moviment.* La coordinadora dels grups va prenent un paper més actiu, tot assumint la marxa global del moviment i donant resposta a les seves necessitats.

— *Protagonisme creixent dels militants.* Superada l'etapa inicial en què el protagonisme i la intuïció del moviment estava més en mans dels consiliaris, són ara ells els qui ho van sentint com a cosa pròpia. Això és molt important, sobretot de cara a la iniciació de nous grups: els qui s'inicien no ho fan a quelcom desdibuixat o teòric, sinó a una realitat, si voleu petita, però real i visible.

— *Relacions i contactes amb altres moviments.* Des de sempre hi ha hagut una sintonia amb els altres moviments que treballen en una mateixa línia ni que sigui en sectors o camps diferents. Darrerament s'han anat intensificant els contactes entre els mateixos militants d'uns i altres moviments. Aquest intercanvi és ja des d'ara valuós i útil i en un futur —que no cal prefabricar ni precipitar— pot portar a una clarificació i una convergència d'alguns d'aquests moviments.

Com ens plantegem la iniciació al moviment

En un sentit ampli, es pot considerar com a pre-iniciació al Moviment tot el treball que es porta a terme en els grups de Confirmació i els Aplecs de joves (aquestes etapes agafen els nois i noies de 14-17 anys). De fet, en bona part, els qui actualment fan Revisió de Vida han participat en aquestes etapes prèvies. El treball que s'hi duu a terme està en la línia i en l'esperit de la RdV, encara que no ho sigui específicament. Poc o molt es va ajudant els nois a prendre una actitud activa, a mirar-se la realitat que els envolta amb interès i amb esperit crític, a saber compartir en grup la seva vida i a madurar la seva experiència creient. Aquests grups són acompanyats per animadors que, en alguns casos, són militants de RdV i, en d'altres, matrimonis joves que col·laboren en la pastoral de joves de la comarca.

En un sentit més estricte, la iniciació a la RdV, la situem al voltant dels divuit anys. En aquest moment, els nois i noies que provenen dels Aplecs o que han estat connectats personalment per algun militant o consiliari són invitats a fer el Curs d'Iniciació.

El curs d'iniciació

Podríem dir que està planejat de manera que els qui s'inicien ho facin tot vivint una primera experiència, àmplia i sense pressa, del que és la RdV. A les trobades d'iniciació, hi tenen una funció important *els militants* que a cada un dels grups fan el paper de moderador, plantejant preguntes, ajudant a centrar i aprofundir les qüestions, etc. És també important el paper d'*un expert* que, en un moment donat, recollint el treball i les aportacions dels grups, ajudarà a recollir el més important, a descobrir els buits que es donen, a introduir elements crítics i a insinuar camins i pistes de superació.

Plantejat d'aquesta manera, hi veiem alguns avantatges: d'una banda no és una iniciació merament teòrica, sinó una primera gran revisió de vida; i de l'altra, el context i les aportacions dels militants i de l'expert ajuden a donar-li profunditat i rigor fent que els qui s'inicien captin les possibilitats i l'originalitat del mètode. Hi ha encara un tercer avantatge: ja d'entrada i des del primer moment es pren consciència de la col·lectivitat: no és un afer d'un grup aïllat, sinó uns grups que inicien un procés conjuntament i que els incorpora a un Moviment.

El curs d'iniciació es fa durant el primer trimestre i consta de tres trobades.

La primera és una trobada inicial i té un to més general i teòric. S'explica el que és la RdV distingint-la bé d'altres tipus de treball i d'altres tipus de grup. Aquesta primera trobada —en podríem dir trobada 0— facilita que els qui han de fer el curset entrin en contacte entre ells i amb els militants i ajuda també a aclarir, almenys provisionalment, el que se'n pot esperar. S'aprofita també la trobada per concretar les dates de les altres dues mirant de trobar els dies que vagin bé a tothom.

La segona i tercera trobada, que duren un dia sencer, tenen un esquema idèntic. Es parteix d'un treball en grups petits al voltant d'un qüestionari molt senzill i molt concret. Les aportacions dels grups són recollides pels secretaris i sistematitzades en una sessió plenària. Posteriorment, l'expert fa la seva aportació, que intenta partir molt del que han dit els grups i donar, al mateix temps, camins que els ajudin a anar més lluny d'allà on són. A la tarda, i novament en grups petits, es treballa la qüestió de com l'aportació de l'expert il·lumina, critica i ajuda a superar el treball que els grups han fet al matí.

Es pot veure fàcilment que tot el treball té l'estructura d'una gran revisió de vida: el treball del matí seria el *veure*, l'aportació de l'expert dóna elements de *judici* i el treball de la tarda cerca camins d'*actuació*.

Al costat d'aquest esquema de treball, hi ha també moments d'animació i estones que afavoreixin la convivència. Un relleu especial es dóna a la celebració de l'eucaristia, a la qual es procura donar un to festiu i un lligam estret amb el treball que s'ha fet.

El tema de la *segona trobada* incideix de ple en la vida dels nois: les preguntes del Qüestionari pretenen que cadascú reflexioni sobre les àrees i els ambients on es mou la seva vida, que intenti descobrir-hi les situacions i la problemàtica que hi ha en aquests ambients, les causes que motiven aquestes situacions i també l'actitud amb què ell s'hi situa. Parlant gràficament, es tracta que cadascú «fotografiï» al més clarament possible la realitat que l'envolta i que es «fotografiï» a si mateix dins d'aquesta realitat.

L'objectiu de la trobada és ajudar a fer prendre consciència de la complexitat i la globalitat de la realitat, de les causes personals, socials i polítiques que incideixen damunt d'ella i de la necessitat de prendre una actitud activa, crítica i transformadora enmig d'aquesta realitat.

A la *tercera trobada* es reflexiona sobre l'experiència de fe. El

qüestionari parteix d'unes breus monografies on cadascú explica el procés de la seva experiència creient, els moments i les situacions en què s'ha experimentat creient i els instruments que l'han ajudat a fer passos en aquest terreny.

L'objectiu de la trobada és ajudar-los a prendre consciència de la fe entesa com a procés més que com una cosa que «es té» o «no es té», a descobrir la necessitat de viure la fe *en* la vida i no al marge d'ella, i a descobrir que fer una experiència de fe és, en el fons, viure la nostra pròpia experiència a la llum de l'experiència de Jesucrist, Home Nou que ha viscut amb profunditat i radicalitat la seva experiència d'encarnació, de lluita transformadora, de mort i de resurrecció.

Al final de la tercera trobada, alguns militants informen de la marxa i del funcionament organitzatiu del moviment. Els nois que han participat al curs d'iniciació s'organitzen —si no ho estan ja— en grups. Es crea una coordinadora dels grups d'iniciació i comencen a funcionar.

Cap al final del curs hi ha una nova trobada dels grups d'iniciació per tal d'avaluar i compartir l'experiència de les seves primeres revisions de vida. Partint molt de l'experiència real, de les dificultats que s'han trobat, dels seus èxits i fracassos es reprenen les grans idees de les trobades d'iniciació, que ara, enriquits amb el treball, s'entenen molt millor i es capten amb més profunditat.

A partir d'aquest moment, i després de fer els reajustaments de grup que calguin, els qui decideixen continuar s'incorporen plenament al Moviment.

ACCIÓ CATÒLICA OBRERA

JOSEP CASTAÑO

L'Acció Catòlica Obrera (ACO) de Barcelona no és un moviment d'Església nombrós, com ho són, per exemple, l'ACO francesa o la suïssa, és, però, un moviment en expansió. D'una banda, hi ha hagut baixes de militants, tant d'antics com de nous (per cansament, desbordament a causa dels problemes familiars, laborals, etc.), però de l'altra s'ha donat la incorporació de gent nova, tant de laics (homes i dones) com de capellans, de manera que pràcticament es tornen a assolir els nivells dels temps més florents del moviment.

No hi ha un procés uniforme d'iniciació per a tots els militants. Els membres d'ACO, en línies generals, pertanyen a aquests camps professionals: treballadors manuals, administratius, algun tècnic, algun peó, etc. Són gent que té fe en Jesucrist, però en els casos de fe no gaire aprofundida s'accepta de compartir amb els creients les diferents expressions de la fe.

És normatiu entre els militants tenir un compromís temporal en el món obrer, o almenys proposar-s'ho. Durant la dictadura franquista no era sempre possible de tenir un compromís en les organitzacions obreres, sindicals o polítiques, car això suposava els greus riscs propis de la clandestinitat. De fet, no era possible exigir a tothom l'heroïcitat. Per això durant aquest període a l'ACO de Barcelona es parlà més aviat del compromís que calia prendre en la vida: associacions de barri, societats culturals populars, associacions de pares d'alumnes, escoles actives de pares, etc. En tots aquests camps s'hi fa present la vida obrera i hom pot fomentar-hi l'obertura vers els altres i suscitar-hi una presa de consciència davant els problemes i les situacions.

Normalment per a fer nous militants hom invita companys de treball, veïns, amics o coneguts, a una reunió de militants o bé a alguna trobada o convivència. De vegades són els consiliaris el qui porten gent nova, provinent de la comunitat parroquial. Sovint, sobretot en temps passats, s'han posat en marxa uns equips d'iniciació, o «d'encaminament», amb gent totalment nova d'un mateix barri o districte. Aquests grups ajuden a reflexionar en comú sobre punts com: les petites comunitats, l'acció de cada dia, la vida obrera al barri, problemes en el treball, la participa-

ció en el moviment obrer, els graus de compromís, la nostra condició de membres de l'Església, els camins de l'evangelització, fe i acció alliberadora, fe i sindicalisme, política, lluita urbana, etc.; sempre fent referència a l'Església en el món obrer.

En d'altres temps els militants d'ACO visitaven els sacerdots de parròquies obreres prestant-se a engegar grups entre els creients disposats a entregar-se al món obrer. Aquest proselitisme, que va donar bons resultats, avui resta bastant deixat de banda. També fa uns quants anys (crec que per falsa modèstia) es va suprimir un servei de permanència al secretariat diocesà; d'aquí que l'únic conducte per a connectar amb l'ACO siguin les jornades d'estudi, convivències, recessos, etc.

El que sempre s'ha intentat, amb més o menys encert, és que entre els membres antics i els nous hi hagi sempre una recerca de la fe en Crist i del compromís en el món obrer. Un dels mitjans per assolir-ho és la revisió de vida, mètode que comprèn diferents fases de reflexió sobre els fets que es presenten a la reunió. La revisió de vida contribueix poderosament a l'enriquiment de cada militant i de tot l'equip, però per aconseguir-ho cal que tothom hi participi i que hi hagi una disciplina de grup, altrament es reduiria a uns comentaris o a una «estripada» d'algú.

A l'ACO mai no s'ha expressat una fe monolítica i rígida. Més aviat s'ha partit de la descoberta de Déu a l'interior de les persones, en els fets de vida, en els esdeveniments del món. Sempre s'ha prestat una atenció especial als designis de Déu en aquest món tan complex i difícil. En el sagrament més que el ritus eclesial, hi hem buscat Crist i la seva comunicació als altres. Sovint ens han ajudat més les hores i les jornades de treball en comú per tal d'ajudar aquells amb els quals ens trobem, que no pas llargues formulacions de la nostra fe. D'aquesta manera molts companys i companyes que havien perdut o avorrit la fe s'hi han tornat a iniciar. En alguns equips on se celebra l'eucaristia, s'ha comprovat que alguns membres començaven a comprendre aquesta celebració i n'anaven sentint la necessitat. La tendència general, però, és de celebrar l'eucaristia amb els grups de la comunitat cristiana en què hom està inserit.

En tot moment procurem la naturalitat i evitar la demagògia i l'excitació, a l'hora de pregar, en exposar i judicar els fets i esdeveniments. Sovint costa explicar els propis sentiments davant els altres, mostrar-se transparent, rectificar les actituds injustes. Amb tot, reconeixem que no som perfectes i que sovint s'han donat crítiques i actituds dures; també tenim gent quadriculada, que no sap veure'hi més enllà de la pròpia posició i que es pensa que les accions militants només poden basar-se en actuacions en

punta o que creu que la classe obrera és totalment pura... quan, de fet, tots portem un pecat, i cada dia hem de lluitar contra l'egoisme, l'enveja, l'odi, la venjança, la traïció, etc.

Enguany l'ACO de Barcelona celebra el seu XXV aniversari. Amb aquest motiu una colla de gent estem treballant en l'anàlisi d'aquesta etapa del nostre moviment.

MOVIMENT COMARCAL ADULT

MARIA GRÀCIA GELPÍ

A Osona i al Maresme, al Llobregat i al Bages, al Vallès i a l'Empordà, i en altres indrets de Catalunya, grups de cristians ens reunim formant el «Moviment de grups de cristians de comarques de Catalunya». Enguany hem fet revisió del Moviment: Barcelona, Manresa i Tarragona han estat els llocs d'encontre. Al llarg de les nostres reflexions hem refermat la nostra identitat: ens sentim gent de pobles i viles de Catalunya que estimem la vida i el país on hem nascut, i que treballem i ens trobem com a cristians en equip i ens sentim Església.

Aquest camí que fem junts dins el Moviment ens porta vers una *personalització* entesa com a camí de creixement personal, i potencia, per una exigència evangèlica, la dimensió social de la persona. Ens fa estar *atents a la vida* amb una voluntat de ser presents aquí i avui, en la nostra societat. Com a cristians volem *ser presents responsablement en l'Església de Catalunya avui* i maldant per una Església més del poble i per al poble, intentant amb senzillesa fer-ne ja ara l'experiència en els equips i en els nostres ambients de vida. Finalment, entenem que el nostre Moviment ens ofereix un espai on tenim l'oportunitat d'esdevenir crítics i lliures enfront de totes les realitats que vivim, socials, econòmiques, religioses, polítiques, etc.

Fa deu anys que caminem. Avui, en un llarg capvespre, hem recordat alguns d'aquests camins d'iniciació al Moviment.

L'arrencada del grup

En Xavi ens explica com s'ho fa. Es troba amb un grup inquiet. Cal ser respectuós. Per això comença la primera reunió amb un foli en blanc. No porta res preparat. La primera qüestió és òbvia: tothom explica qui és, on treballa... i aviat se centra la qüestió: tenim problemes allà on som i treballem? El foli en blanc es va ennegrint: problemes de convivència familiar, personals, d'estructura, d'ambients, etc., van fent una llarga llista que cal ordenar i numerar segons una «escala de valors». Hem fet el primer pas. Ara cal posar en marxa el grup i per això es demana que algú vulgui ajudar a «fer un qüestionari» sobre el problema número u. Comença una dinàmica de trobades per-

sonals: hi ha «qüestionaris que queden arxivats, altres engeguen un procés de reflexió del grup. El grup es posa en marxa i cal deixar-lo sol. El consiliari opta per fer-se present uns minuts al començament o al final de la reunió del grup. I no gaire més...

Les enquestes d'iniciació

Altres grups comencen el seu contacte amb el Moviment a partir d'unes enquestes. Ens adonem que el material que tenim a les mans se'ns ha fet una mica vell. Tenim ganes de revisar-lo, de completar-lo, de garbellar-lo, però encara ens serveix. Les enquestes ens ajuden a fer que el grup s'inicii en la «revisió de vida». Els temes de l'enquesta, senzills però incisius, obren la mirada sobre la vida de cada dia, incidint fortament en les actituds: individualisme, comodisme, fariseisme, paternalisme, classisme, abús de poder, virtuts humanes, dignitat de la persona humana, diàleg, manament nou, poble de Déu... inicien la llarga llista. N'estem contents, de la nostra «petita experiència».

Les activitats i el futur

És un tercer camí d'iniciació al Moviment. Cristians compromesos organitzen unes activitats de cara a fer descobrir uns problemes, fer paleses unes actituds i fer néixer en els grups més inquiets una nova manera de mirar la vida i d'enfrontar-s'hi. Aquesta mirada nova, aquest desvetllament d'actituds, caldrà il·luminar-los amb la Paraula de l'evangeli, impulsar-los amb la vida d'equip. Així va naixent el Moviment.

El Moviment se sent jove i agosarat. A Tarragona es mirà amb esperança cap al futur. Actualment un equip està revisant, garbellant i posant al dia tot aquest material i aquestes experiències d'iniciació al Moviment. Al mateix temps es van perfilant les línies del que creiem que hauria d'ésser un curset d'iniciació al nostre Moviment. Però això ja és una altra pàgina. Un altre dia l'escriurem.

ELS MINISTERIS EN UNA PARRÒQUIA DE CREACIÓ RECENT

CASIMIR MARTÍ

El plantejament inicial de la parròquia partí d'un grup format per dos clergues i alguns seglars i religioses. Aquests clergues no tenen tot el dia disponible per a l'activitat parroquial, perquè, per a guanyar-se la vida, treballen en d'altres tasques, no parroquials en un cas, i no eclesiàstiques en l'altre. El mateix passa amb els seglars i les religioses. Ningú no pot, doncs, dedicar-se a ple temps a la parròquia. Amb això, la situació pràctica ve a reformar la convicció, comuna a tots els membres de l'equip, que les responsabilitats han de ser compartides. [1]

En realitat, els seglars i les religioses fins ara han assumit funcions en l'activitat catequètica, en la direcció de certs actes comunitaris relacionats amb la catequesi i, a l'interior de les celebracions litúrgiques de la comunitat parroquial, en les lectures, en la direcció del cant i en la distribució de la comunió.

Els nens i nenes i els joves d'ambdós sexes que acudeixen a les diverses catequesis, els seus pares, i els cristians que participen en els actes litúrgics de la comunitat, coneixen les persones que exerceixen aquelles funcions, i les accepten, no sense alguna dificultat genèrica a què es farà referència en aquest escrit. En aquest estat de coses, en voler conferir oficialment els ministeris a aquestes persones que ja pràcticament els exerceixen, és evident que no cerquem l'operativitat i l'eficàcia en elles mateixes: ni hem necessitat cap reconeixement oficial per a l'establiment i funcionament dels serveis comunitaris esmentats, ni podem preveure que, amb els ministeris, variï la capacitat de les persones que fins ara els han exercit «de facto».

Si desitgem que, en un termini no llarg, l'autoritat jeràrquica de la diòcesi confereixi oficialment a aquestes persones els ministeris és perquè pensem que, d'una part, constarà públicament que les persones designades o ordenades, en exercir determinades

1. Aquest text ha estat publicat a «Pastoral Misionera», n.º 4, 1978 (juliol).

funcions eclesials, no actuen com a afeccionats als quals es pot acusar en qualsevol moment d'intrusos, o assenyalar com a moguts per ganes d'exhibir-se, sinó que exerceixen un càrrec públic reconegut per la comunitat i per la jerarquia de la diòcesi.

D'altra banda, amb l'entrega oficial dels ministeris, pretenem que quedi públicament obert el camí per tal que, en el futur, i sense trobar gaires resistències, es pugui conferir a determinats membres de la comunitat funcions que ara monopolitzen en exclusiva els sacerdots. Els ministeris de portar lo comunió als malalts, de batejar i de presidir el matrimoni són els que es troben més a prop de les nostres possibilitats actuals.

Obrir el camí en el sentit indicat, ho considerem molt important, tant per a fer passos cap a la consecució del que ens sembla que són els objectius generals de la vida eclesial en aquest camp, com també per anar vencent les resistències que ofereixen la inèrcia dels creients i la seva adherència a imatges d'Església que, cas de continuar en vigor, amb el dèficit creixent del clergat, bloquejarien la vida de la comunitat i la portarien a un atzucac.

Els objectius llunyans que perseguim en aquesta qüestió dels ministeris no pretenen, ni de bon tros, reduir-se a descarregar de tasques específicament clericals els capellans actuals, i a passar-los pura i simplement a d'altres membres de la comunitat. El fet de conferir ministeris a certs membres de la comunitat parroquial, volem que situï la mateixa comunitat en estat de ser conscient de les seves necessitats per tal de subsistir com a tal, i en disposició de respondre per ella mateixa al major nombre possible d'aquestes necessitats.

Com és fàcil de comprendre, amb aquesta autosuficiència relativa de la comunitat, no busquem el seu aïllament o la seva independència en allò que es refereix al contingut de la fe, ni en allò que toca a les formes litúrgiques més importants de celebració d'aquesta mateixa fe. La comunió d'unes comunitats amb les altres dintre la zona, la diòcesi, i l'Església universal, en els continguts de la fe i en les formes decisives de celebració litúrgica, no continuarà solament essent necessària perquè constitueix un element essencial de l'Església, sinó que continuarà reclamant un servei ministerial, l'àmbit del qual va més enllà del cercle de les necessitats i de l'experiència de la petita comunitat. L'autosuficiència buscada equival més aviat a una independència relativa respecte a l'administració burocràtica de l'Església diocesana i universal.

En efecte, cal reconèixer que fins ara la vida de les comuni-

tats cristianes, sobretot la de les parròquies, en gran part ha depès de l'acte administratiu d'enviar un determinat sacerdot a una determinada parròquia. Independitzar les comunitats respecte de l'administració eclesiàstica no constituirà solament un factor d'estabilitat en la mateixa vida de la comunitat, sinó que obligarà aquells que ocupen els llocs de major responsabilitat global a l'Església, a interpretar la seva funció com a servei a la comunió de les comunitats, i no com un simple exercici d'actes burocràtics en el terreny de la doctrina o de l'administració.

Amb tot el que acabem de dir queden indicades les raons per les quals, des de la nostra perspectiva, mirem amb molta prevenció els ministeris creats des del mateix centre de la burocràcia eclesiàstica, com per exemple l'anomenat «diaconat permanent». En aquesta iniciativa jeràrquica veiem la possibilitat que es prolongui l'imperi de l'esmentada burocràcia eclesiàstica, amb la diferència, en aquest cas molt poc important, que el personal empleat en aquesta operació no serà cèlibe. En canvi, allò que segons la nostra opinió necessita aconseguir realment la comunitat de creients és estructurar-se amb els ministeris creats dintre d'ella per poder atendre les seves necessitats de comunitat cristiana, i aconseguir així que el ministeri sacerdotal quedi situat i adquireixi la seva configuració i el seu sentit, enmig d'aquells ministeris comunitaris.

En realitat, cal reconèixer que aquesta visió d'abast ampli, exposada aquí d'una forma sumària, no la comparteixen normalment la majoria dels fidels que formen les petites comunitats. El paper predominant que ha exercit el sacerdot ha mantingut els fidels en una actitud de gran irresponsabilitat en l'organització de la vida de la comunitat. Concretament, a la nostra parròquia, quan l'assemblea parroquial de l'abril passat va abordar la qüestió dels ministeris, van sorgir fortes prevencions, precisament per part d'alguns cristians que podien ser tinguts com una mica més introduïts en la vida eclesiàstica. De fet, ens sembla que es pot dir que els qui hi van posar més resistència van ser els cristians en els quals havia calat més la imatge d'una Església totalment dominada per la burocràcia clerical.

Potser el que resultarà més il·lustratiu de la nostra experiència i de les nostres aspiracions en aquest punt serà reproduir primer el text del projecte de conclusions que vam presentar a l'assemblea parroquial i després el text de la conclusió ja aprovada, que recull els matisos expressats per alguns membres a l'esmentada assemblea i que tracta de deixar discretament obert un camí cap al futur, cercant suport en textos del Vaticà II. Per

cert, aquest recurs a documents tan solemnes va semblar desproporcionat i gairebé grotesc a alguns assembleistes, atesa la modèstia de la nostra assemblea parroquial, els components de la qual són només gent de barri.

El text del projecte de conclusions que va ser presentat a l'assemblea parroquial per fer-ne el debat era el següent:

4. Moltes comunitats cristianes de la nostra diòcesi busquen una major col·laboració entre els qui formen la comunitat eucarística per respondre a les necessitats de la vida comunitària. La participació dels seglars en certs serveis (per exemple, donar la comunió, portar la comunió als malalts, administrar el bateig, presidir el matrimoni religiós) és encara avui motiu d'estranyesa. Ens sembla que el millor camí per superar aquesta estranyesa és anar fent una sèrie de pràctiques d'aquest tipus de forma espontània i senzilla perquè la gent s'hi vagi acostumant. Aquestes pràctiques han d'anar acompanyades d'explicacions que en donin les raons i els motius. L'acceptació d'aquestes pràctiques per part dels fidels serà més fàcil si no és només la nostra parròquia la que les adopta, sinó que, a més, les estableixen altres parròquies de la zona i de la diòcesi.

Ateses les reaccions contràries que aquest text va suscitar en l'assemblea, cal reconèixer que la manera de proposar el tema mancava de desimboltura. La conclusió aprovada per l'assemblea parroquial va quedar redactada així:

4. 1. Moltes comunitats cristianes de la nostra diòcesi busquen una major col·laboració entre tots els qui formen la comunitat eucarística per respondre a les necessitats de la vida comunitària. La participació dels seglars en certs serveis és encara avui un motiu d'estranyesa, per diferents raons: a) *perquè es dubta sobre quins són en realitat els ministeris que, en conformitat amb els criteris de l'Església, poden exercir els seglars;* b) *perquè s'està habituat a considerar el sacerdot com un representant de Déu molt qualificat, mentre que el seglar no se'l considera així;* c) *perquè es tem que, en donar relleu al paper dels seglars, minvi la importància del paper del sacerdot; algun dels assistents a l'assemblea digué que, de seguir-se aquesta línia, els sacerdots podrien quedar sense feina específica pròpia;* d) *perquè potser es tem una manca de preparació dels seglars que fossin cridats a exercir els ministeris, amb la conseqüent pèrdua de qualitat a l'hora d'exercir-los.*

4. 2. No obstant això, és criteri general de l'Església, afirmat en el Concili Vaticà II, que els cristians que «tenen dons diferents, han de collaborar en l'Evangeli, cada un segons la seva possibilitat, facultat, carisma i ministeri» (Ad gentes, *28), i que l'Esperit Sant «distribueix entre els fidels dons de tota mena (...), amb els quals disposa i prepara per a realitzar activitats i oficis profitosos per a la renovació i edificació més àmplia de l'Església* (Lumen gentium, *12).*

L'assemblea parroquial pren com a punt de partida aquests criteris, i entén que en la nostra parròquia es poden anar aplicant d'acord amb les pautes següents:

a) *No es tracta, de cap manera, d'atribuir als seglars aquelles funcions que l'Església considera com a exclusives del ministeri sacerdotal.*

b) *No s'ha de pensar que atribuir funcions eclesials als seglars equival a retirar atribucions al sacerdot. El sacerdot no ha d'aparèixer com l'únic agent que acumula l'exercici de tots els ministeris i serveis de la comunitat, ja que, com diu el Concili Vaticà II, els pastors han de reconèixer i respectar els diversos dons i carismes que sorgeixen en els diversos membres de la comunitat* (Lumen gentium, *30).*

c) *Per a designar les persones que han d'exercir aquests diversos ministeris, és un criteri pràctic que aquestes persones siguin ja conegudes com a membres actius i d'alguna manera representatius de la comunitat cristiana.*

4. 3. Amb aquests criteris i pautes, volem incorporar-nos, al ritme que reclami el creixement de la nostra comunitat, a les experiències que s'estan portant a terme en la nostra diòcesi, amb l'aprovació de la jerarquia.

4. 4. L'assemblea reconeix que, en aquest punt dels ministeris a dins de la comunitat cristiana, fa falta una informació àmplia que permeti treure inquietuds i prendre les decisions pràctiques més adequades a cada moment.

El camí cap a una relativa autosuficiència de les comunitats és llarg i no gens fàcil ni expedit. Per anar vencent els obstacles que ens sortiran, des de dalt i des de baix, estem segurs que el que més necessitem no és una ideologia que ens endureixi en la nostra lluita contra la burocràcia de l'Església o contra la rutina mental dels fidels, sinó una riquesa creixent de la nostra experiència comunitària de la fe, que ens faci capaços d'anar captant les necessitats de la comunitat amb lucidesa, profunditat i visió de futur, i d'anar-hi responent.

OPINIONS

Acollir cordialment, plantejar interrogants

Els qui ens trobem en parròquies populoses tenim —tinc— la preocupació molt a flor de pell d'ajudar senzillament totes les persones que, per raons de religiositat heretada i més o menys viscuda, ens demanen qualsevol celebració, com el baptisme, la primera comunió, el matrimoni, l'enterrament o la missa pels difunts. Per això, immers en aquesta problemàtica, la pregunta sobre la iniciació cristiana em suggereix més aviat tot aquest treball pastoral que anem fent.

Llavors, la meva resposta, perquè sigui concreta, he pensat que podria versar sobre tot allò que anem fent, ja sigui de cara a aquestes persones com de cara als cristians que col·laboren a donar l'aliment que ens sembla que necessiten.

A la nostra parròquia, com a tantes altres de barris de gent immigrada, cal comptar d'entrada amb persones molt diverses. Dins l'Estat espanyol no tot és el mateix. Els andalusos tampoc no són tots iguals. I si hom ha de comptar amb gallecs o castellans de la Manxa o d'Àvila, també les diferències hi són ben clares. I encara, els catalans del lloc i els immigrats, especialment de les terres de la Conca de Tremp o del Pallars o de més a prop, els quals el problema del camp ha obligat a sortir de la seva terra...

I si aquesta realitat natural és diversa, també ho és el que cadascú ha rebut com a «iniciació de la fe en Jesucrist».

Què fem, els qui tenim la inquietud de fer viure una adhesió personal a Jesucrist en l'Església? En un treball en equip, en posar-nos en contacte amb les famílies, els pares, els nuvis, hem vist que calia plantejar-los aquests interrogants: *per què?* i *a què us compromet?* Més en concret, a uns pares que volen batejar el seu fill: per què el voleu batejar?, a què us compromet el baptisme del vostre fill? Als qui volen que l'infant faci la primera comunió: per què voleu que faci la primera comunió?, què és la primera comunió? I als nuvis: per què us voleu casar per l'Església?, què és per vosaltres casar-vos per l'Església? Pensem que en el diàleg, ja sigui entre pocs o molts, ajudem bonament aquestes persones a prendre consciència del que demanen, i, llavors, a partir del que han expressat, construir amb ells una miqueta més (no hem de pretendre massa, Déu sobretot!) el seu camí de bona voluntat. Ens sembla que és conscienciar d'alguna manera i demostrar-los que ens prenem seriosament i cordialment (és important) la nostra vinculació a Jesús en la seva Església.

Quin és el resultat? De cara als altres, almenys en el sentit de si els tornem a veure i que a partir d'aquell contacte se sentin més vinculats a l'Església, diria que el resultat és pobre. Molt pocs continuen. Si això els ha ajudat a obrir-se, si voleu, d'una manera individual però personal i sincera amb Déu, no ho sabem. Ell té la paraula. Per això, en els nostres planteigs sempre tenim la preocupació de fer-los veure que la fe en Jesús també passa per la pertinença activa a la comunitat dels qui creuen en ell. ¿Potser hauríem de parlar més de Jesús, l'enviat del Pare, el Salvador dels homes, aquell que és plenitud per a tot home?

I a nosaltres, que ens sentim responsables de comunicar o fer créixer —valgui la pretensió— la fe dels germans, què? Jo personalment, a vegades, tinc la sensació que perdo el temps, però, després, immediatament, penso que no. Veig que he atès unes persones (que n'és d'important atendre unes persones, i més, si són senzilles!), que els he plantejat uns «per què» (pensar també és propi de les persones), i que encara els he comunicat el missatge joiós de Jesús; així, em sembla que he acomplert una gran tasca. I per als altres amb els quals he fet aquest treball? Jo diria que d'una manera semblant a la meva s'han vist enriquits. D'una banda es veuen associats més de ple a la missió de l'Església, amb corresponsabilitat, i de l'altra, el trobament amb unes persones que també els han plantejat uns interrogants, mútuament, els ha fet així mateix créixer en la fe.

Lluís Bonet i Armengol

Un equip de militants

Quines *condicions* ha d'haver-hi perquè una parròquia, o qualsevol plataforma eclesial de contacte massiu amb la gent, esdevingui *ocasió d'iniciació cap a una consciència creient i responsable*? Com a aportació a aquest interrogant, vull presentar *tres exemples* de pluralisme d'una parròquia popular.

1. *Les parelles que vénen pel casament.*

Cada any vénen més de cinc-centes parelles a casar-se. Nosaltres els fem un acolliment comunitari i els oferim un curset pre-matrimonial (CPM), al qual assisteixen d'un 10 a un 15 per cent dels nuvis. Un equip d'uns cinc matrimonis i un prevere en són els responsables.

Hi ha hagut temporades en què, després del curset, visiblement tot s'ha acabat; venien persones d'un altre nivell sòcio-cultural. En canvi, hi ha hagut ocasions en què n'ha sortit una bona amistat, i, a més, algunes parelles s'han dedicat a la preparació dels pares per al bateig o d'altres parelles de nuvis per al casament. En una ocasió (aquell any el prevere era un consiliari d'HOAC) va sortir d'aquestes trobades un grup de militants d'aquest moviment.

2. *Catequesi familiar de primera comunió.*

D'aquesta catequesi, portada per dues religioses i alguns matrimonis, n'han sortit famílies que volen continuar l'amistat iniciada i constituir-se en comunitat cristiana. Algú es disposa també a ser catequista d'altres matrimonis, els quals ampliaran el servei i el procés que ells han viscut i hi donaran continuïtat. Altres col·laboren en l'animació de grups d'adolescents i de joves —els seus fills— en la línia del MIJAC.

3. *Visita a les escoles nacionals.*

De les visites que els capellans i els seminaristes del barri han fet als dos darrers cursos d'EGB, de les escoles nacionals, a través d'un treball de petits grups i d'un temari adaptat a la seva problemàtica d'adolescents, n'han sortit grups de nois i noies que es troben extrascolarment. A diferents nivells es reuneixen en equips de revisió de vida. Actualment els qui hi participen són més de cent cinquanta. Alguns han connectat amb la JOC.

Tres exemples reals... és possible, doncs, iniciar cap a una

consciència creient i responsable. Més tot això no ha sortit casualment! És fruit d'un treball seriós, intens i prolongat d'una gent convençuda —cadascú militant segons el seu nivell—, amb molta dedicació i actuant en equip.

El *factor fonamental* en la iniciació cap a una consciència creient i responsable és la *relació personal* militant-individu (o grup); les altres «mediacions» són ben poca cosa. Hi ha una experiència que verifica la teoria: cada u transmet allò que porta. A la llarga tot depèn del militant que realitza aquest procés d'«acolliment/relació/seguiment/amistat». La plataforma (parròquia, sacramentalització, «tinglado») no inicia cap consciència responsable de res. Cal, doncs, un equip pastoral format per persones amb sensibilitat i militància, amb un neguit evangelitzador prioritari i que pertanyi a l'ambient humà en què es vol fer néixer i créixer un poble creient i responsable.

Josep Breu

Entre l'opció personal i l'atenció als joves i als senzills

Prenc el terme iniciació cristiana en un sentit ampli, no reduït només als sagraments de la iniciació (Baptisme-Confirmació-Eucaristia). Considero l'acció pastoral globalment i no penso solament en les celebracions dels tres sagraments d'iniciació. Perquè em sembla que el fons del problema està en la relació *fe-sagrament*, avui molt malmenada, i que demanaria reflexionar i replantejar a fons tota l'acció de l'Església. Hi ha una estreta relació entre conversió, catecumenat i sagraments de la iniciació, talment que constitueixen un sol problema pastoral.

He pensat algun aspecte d'aquesta problemàtica i el plantejo aquí bonament i ràpida, deixant de banda les qüestions teològiques de fons.

1. *El món*. La primera consideració ha d'anar sobre la societat d'avui, el món que ens ha tocat viure. Per a evangelitzar i

educar cal anar amb els ulls ben oberts. I em sembla que fa molt temps que amaguem el cap sota l'ala. La *secularització* es veu com un fet recent, però, si hi pensem bé, aquest fenomen es va posar en marxa fa molts i molts d'anys: l'època moderna no ha estat mai cristiana. Precisament neix amb voluntat de desenganyar-se de l'Antic Règim que presumia de *Cristiandat* (amb un cristianisme força postís, per cert). Primer fou un món hostil al fet religiós; ara hi és absolutament indiferent. Malgrat tot, potser podem admetre que entre nosaltres, fins fa poc, s'assegurava força més l'aprenentatge cultural pels mecanismes de la família, l'escola i la parròquia, i amb ell l'aprenentatge d'uns valors i unes actituds religiosos i morals que rarament se sotmetien a discussió. La integració era automàtica, tant a la societat dels pares com a la comunitat creient. Una opció personal pròpiament dita no es veia del tot necessària. Ara, no cal ni insistir que la realitat és ben diferent. Però no és un fenomen passatger: les seves arrels s'enfonsen en una història força llarga. En el nostre context encara es clarificarà més en un futur immediat. Donar per suposada l'opció de fe és una miopia i una irresponsabilitat.

2. *Catecumenat per als adults.* El problema de la iniciació cristiana pertany al conjunt d'una pastoral d'adults. De fet l'objectiu de la predicació dels apòstols i del mateix Jesús eren sempre els adults, els *homes*. Els infants hi eren, però com a contorn perifèric, com a acompanyament de més lluny. No s'exclouen els fills dels creients, però la predicació i el catecumenat van primordialment als adults. Avui també caldria recordar que els infants no són els destinataris exclusius ni principals de la catequesi de l'Església. Cal establir uns catecumenats vàlids i seriosos per a adults. No ens podem conformar amb algunes conferències o uns temes ocasionals: un catecumenat i una catequesi d'adults és quelcom més sistemàtic i seriós.

Aquí esmentaré una qüestió pràctica que porta problemes. Seriós no vol pas dir rígid i inflexible. Hem d'adaptar-nos a les necessitats de la gent, al ritme de vida i de treball dels homes d'avui. Certes imposicions exclouen, i confirmen que el capellà és l'amo. Per ara, no sóc partidari d'imposar inflexiblement aquestes catequesis com a condicions per als sagraments. Això posa barreres, porta crispacions i diferències que afecten principalment la gent senzilla, que no ens entén. Demanaria flexibilitat, tolerància i portes obertes, que poden combinar-se molt bé amb grups de catecumenat seriosos que s'ofereixen sense imposicions.

3. *La inestabilitat.* Avui, fins i tot entre els adults, les opcions vénen marcades per la provisionalitat i la inestabilitat. És un problema real que no podem deixar de banda. En principi aquest

fenomen és negatiu. L'home madur ha de ser capaç d'opcions lliures i definitives. Però aquesta inestabilitat afecta també persones de les nostres comunitats cristianes, que viuen en una societat «permissiva», que és summament tolerant. Cal respectar els drets de les persones i la seva consciència, però convé també constatar amb lucidesa que la crisi dels adults en les seves opcions vitals és estesa i profunda (matrimonis, preveres, religiosos/es). Fenomen greu que obliga a replantejar amb realisme la pedagogia i el mateix valor de la iniciació cristiana.

4. *Els senzills.* Hi ha un perill d'elitisme. El catecumenat d'adults no s'ha de convertir en una culturalització. La iniciació cristiana no equival a anar a «Escola de Teologia». No es tracta de mentalitzar la gent, sinó d'ajudar-los a fer un camí, a iniciar una vida. I això és com el festeig: paraules i tractats sobre l'amor, no són l'amor. Es comença a ser cristià de moltes maneres: hi ha qui ho fa servint els malalts i lluitant pels drets dels minusvàlids impulsat per la fe; qui comença a fer de monitor; qui pertany a un grup de catequesi o de pregària, a una comunitat o a un moviment. I hi ha també qui no pot fer res d'això, ni té fusta de militant. Tinc por d'un cristianisme per a savis on la bona gent se senti bandejada o s'hi trobi malament. Penso en la gent senzilla i pobra, amb poca cultura, que és la que diem que està més oberta a l'Evangeli i els ho fem massa difícil. No entenen ni les teologies avançades ni les ortodòxies segures. Només volen ser cristians i els hi hem d'ajudar. Amb culturalització religiosa faríem ideòlegs del cristianisme, però no deixebles de Jesús. (No vull pas replantejar aquí la polèmica Daniélou-Jossua. M'ho miro en un nivell més pràctic i quotidià.) Ara els d'esquerra ja poden ser cristians: molt bé. Hem de mirar que no hagin de deixar-ho els senzills. Necessitem una síntesi actualitzada i senzilla de la fe cristiana, car la iniciació comporta també un cert coneixement teòric i sistemàtic. En aquest camí caldrà una purificació de la religiositat tradicional i una reformulació de l'essencial cristià. No calen concessions als «tradicionalistes», sinó més aviat claredat i respecte a la fe dels petits.

5. *Els joves.* Finalment diré una paraula sobre la iniciació dels joves. Per la mateixa edat d'ells i per la societat secularitzada d'avui, la fe dels joves està normalment en un nivell *catecumenal.* Això no és una valoració negativa sinó la constatació d'una realitat que cal acceptar i respectar. Avui sí que veiem clar que la fe ni s'hereta ni s'imposa. Fa patir, però el jove es troba en un procés de maduració també pel que fa a la fe. Una iniciació cristiana ben feta, completa, relacionada amb la vida, és transcendental.

Proposar, ajudar, respectar, sense claudicar ni inhibir-se, però acceptant la situació de catecumenat, de procés, que ha d'arribar a una fita. No es tracta pas d'abonar el jovent: passem fàcilment de l'apologia a la incomprensió. Aquest tema demanaria major extensió, però ara només vull insistir que els joves d'ara no són com nosaltres quan érem joves, i el que el món d'avui tampoc no s'assembla al nostre. Cal tenir-ho en compte.

La fe dels infants i dels joves està en procés. Els infants poden fer aquest procés catecumenal en el marc de la família sobretot (i és una iniciació cristiana ben decisiva). Els adolescents i els joves la faran més aviat en grups i comunitats juvenils, amb el seu estil, al seu nivell. Un problema seriós és veure com empalma tot això amb l'Església en general (no hauríem de dir amb l'Església dels grans). És un problema d'integració i d'enriquiment mutu, que afecta la comunió. Cal tenir-lo molt en compte, però sense pressa. En depèn en bona part el futur i el rejoveniment de les nostres comunitats.

Joan Busquets

Inserir-se en el món de la no creença

Des dels primers inicis del que després s'anomenà «Acció Catòlica», fa cinquanta anys, pràcticament tota la pastoral de l'Església s'ha concentrat en això, a revitalitzar la comunitat cristiana, a transformar el catòlic rutinari i convencional en cristià conscient i actiu. Així han nascut i han mort ràpidament, en una successió vertiginosa, dotzenes de moviments, obres i organitzacions que omplen les golfes de la nostra recent història pastoral. D'acció enfora se n'ha fet poca, ni l'activa «apologètica» d'èpoques anteriors ni la moderna «evangelització», convertida ja en tòpic de qualsevol document eclesial abans d'haver generat massa realitats concretes.

Tot i la ràpida cremada de les iniciatives sorgides amb el mateix objectiu, l'experiència no ha estat inútil. De l'immens esforç col·lectiu esmerçat en l'operació, una vegada passat pel sedàs, se'n

desprenen unes quantes conclusions valuoses sobre com s'ha de fer per conscienciar i dinamitzar el cristià corrent. Hi ha un mètode, certament, i és l'únic. Consisteix en la conjunció de tres elements:

a) un missatge clar i simple, és a dir un *kerygma*,

b) un grup petit i molt cohesionat que el comparteix,

c) un ambient exterior indiferent o hostil.

És, ni més ni menys, el mètode que féu servir l'Església primitiva per a implantar-se fortament arreu i per a produir, per dir-ho així, personal de primera qualitat. És el mètode de la gran tradició, de la millor tradició evangelitzadora de l'Església de totes les èpoques.

El problema de la pastoral d'ara és que aquest mètode, en voler-se aplicar, ha de crear artificialment, *in vitro*, aquells tres elements.

Com que el context no és hostil (ens referim a la massa de cristians creients i practicants), cal extremar, distorsionar o reinventar el *kerygma* bíblic per tal que pugui crear xoc. Entorn de la «nova veritat» es fa una nova integració de persones que de fet ja estaven integrades en les estructures de l'Església, i apareixen els grups, els moviments, les «espiritualitats», moguts tots amb més o menys raó pel messianisme d'haver trobat la solució.

Es produeix aleshores una perillosa duplicitat entre el «cristià vulgar» i «el cristià com cal», agreujat pel fet que una situació tan artificial crea un magma molt confús de kerygmes i kerygmets, sovint contradictoris i en pugna, o ràpidament substituïts per altres.

Fóra curiós, i algú hauria de fer-ho, recórrer les definicions del «cristià com cal» que la generosa inventiva pastoral ha anat posant en circulació i a l'entorn dels quals s'han format les comunitats i els grups que, d'una manera o altra, han anat donant dinamisme a l'Església d'aquests anys. Tots es presenten sempre com a equivalències del cristià *autèntic*: Ésser cristià com cal vol dir *fer exercicis parroquials, tenir devoció al Sagrat Cor, fer cursets, prendre «compromís temporal», fer-se de l'Opus, rebre el «baptisme de l'Esperit»*, o *fer-se marxista*... De vegades sembla que, com més xocant, extremat o increïble sigui l'anunci redemptor, més probabilitats té de fer forat. La penosa situació que en resulta és que mitja Església es passa la vida «evangelitzant» l'altra mitja, neutralitzant esforços i duplicant lligams de pertinença, mentre el «món» és abandonat.

En resum, que el mètode per a evangelitzar no serveix per a «reevangelitzar». Per a això se'n necessita un altre. Quin? El sig-

nant ho ignora. Si ho sabia potser ara no estaria escrivint aquesta nota.

Qui sap si no hi ha altre camí que insistir en el veritable i pur Kerygma cristià («Jesús únic Senyor i salvador, que ressuscitant de la mort us ha fet lliures...», etc.), autentitzar les estructures eclesials normals (comunitats, parròquies, esglésies locals) i inserir-se de veritat en l'ambient indiferent o hostil del món de la no creença.

És clar que, i ara vé la temptació, per a això caldria crear un moviment que convencés tots els cristians que aquesta és la *veritable* solució, i caldria fer grups, combatre els qui no ho creuen així, etc., ... i ja hi tornaríem a ser.

Josep Camps

Tot un procés de descobertes i confrontacions

Ben mirat, la vostra pregunta, més que a formular un pla de pastoral, m'ha portat a una meditació que podria entrar a la base d'un pla.

Acabo d'arribar de la trobada diocesana anual del MUEC. He assistit a un ple. Tractaven el tema de l'acció transformadora en el món. En concret, la presència del jove creient en l'ambient on li toca fer la vida. El diàleg discorria amb una certa calma. Passos endavant, retrocessos, aclariments, silenci, represa... De tant en tant, una llambregada que marcava una fita i que tothom anotava.

M'he limitat a escoltar, llevat d'unes paraules al final. En altre temps hauria pres la paraula, intentant traçar el camí, esbossar perspectives... Avui eren ells qui es preguntaven, que anaven obrint camí des de dintre. El consiliari intervenia per il·luminar, consolidar passos però sempre mantenint el ritme d'ells. Calia no ofegar les veus ni tallar iniciatives.

Penso que el camí de la iniciació cristiana avui demana aquest mateix estil. Acompanyar, manifestar, ajudar a destriar i, sobretot, testimoniar, adaptant-se a cada ambient concret.

El jove. La seva fe es troba en un estadi catecumenal. Es tracta d'un procés de descobertes elementals i de confrontacions vitals. No és una fe acabada, arrodonida. El «credo», l'ha d'anar assumint personalment com el qui va estirant el fil d'una troca de molts caps.

L'ambient cultural en què el jove es troba immergit —tant a la Universitat com en el món del treball i, fins i tot, en el rural— va deixant de ser el típic ambient creient. La cultura que ens havia transmès la fe es deteriora progressivament i el jove n'és fortament afectat, d'aquesta crisi. Se li presenten projectes cridaners que d'immediat responen a les seves apetències més espontànies.

Per altra banda, el sentit d'autodeterminació en matèria religiosa ha augmentat. La fe es presenta com una alternativa més entre altres projectes de vida. I en aquest camp, com en els altres, el jove vol menar el seu joc i té dret a menar-lo.

Cal tenir confiança en la presència dinàmica i salvadora del Senyor i confiar en la llum que cada jove porta dintre. Si creiem que el Senyor ha ressuscitat forçosament ha de donar senyals que un jove de mirada sincera detectarà, potser amb més facilitat que el qui està acostumat d'anys a mirar un mateix panorama. El Concili, tant en el decret sobre Ecumenisme com en el de les Missions, descobreix camins que havien quedat amagats per la brossa dels anys.

La iniciació cristiana demana, certament, un guia que ha de ser el primer a posar-se a escoltar el Mestre i detectar l'ànim de l'iniciat. El Directori General de Catequesi ho diu així: «Evitant els confusionismes i els conceptes massa simplistes, cal que (el ministeri de la Paraula) manifesti sempre la pregona i íntima relació que existeix entre el propòsit salvífic de Déu, acomplert en Crist, i els anhels dels homes».

* * *

En el camí de la iniciació cristiana l'*Eucaristia* és un centre vital però no es poden cremar etapes. En la renovació iniciada amb el Concili crec que hem caigut en un defecte greu. S'ha insistit tant que l'Eucaristia és el centre de la vida cristiana, que hem deixat de banda les altres reunions de pregària i de catequesi que hi preparen i ens trobem que qualsevol convocatòria a la pregària s'ha de resoldre amb la missa. El resultat és un empobriment que es paga car; es paga al preu de l'Eucaristia.

Cal crear i revaloritzar altres reunions de pregària, fetes des

de la fe en la presència del Senyor enmig dels qui es reuneixen en nom seu, que condueixin a la presència més densa i sacrificial del Senyor en l'Eucaristia. El fet que avui es parli poc de l'Eucaristia-Sacrifici, ¿no pot ser degut, en part, al fet que hem oblidat els altres signes de la presència del Senyor i gastem el millor que tenim, en perjudici del seu contingut?

Jo no sóc partidari de treure el precepte de la missa als cristians, però cal respectar els estadis que hi porten i tots els passos han de ser ben donats.

* * *

Finalment, deixeu-me dir dues paraules sobre la *comunitat*. És indispensable. Recordo que amb poc temps de diferència, vaig parlar amb dos professors de religió d'Institut que em contaren una anècdota idèntica que els havia succeït a cada un d'ells. Després d'una lliçó sobre l'Església comunitat de creients, un i altre es trobaren que, en sortir de classe, un alumne els demanà: ¿Pot dir-me on puc trobar aquesta comunitat de què ha parlat?; perquè l'exposició d'avui m'ha interessat de debò.

La comunitat viva i transformadora de l'ambient és necessària com a punt de referència i com a lloc d'acolliment. Altrament, el camí de la iniciació pot resultar un camí trencat. I això cal vigilar que no succeeixi perquè els desenganys del jove són difícils de remuntar.

La comunitat, per la seva part, sí que ha d'estar ben arrelada en l'Eucaristia, n'ha de viure, n'ha de treure el sentit de la seva vida, l'impuls per a l'acció i la força per a mantenir la lluita. Al cap i a la fi, el qui acompanya la iniciació no ha de ser més que un mandatari de la comunitat.

Heus aquí el que m'ha suggerit la vostra pregunta. Com deia en començar, m'ha portat a una meditació que us ofereixo per si la voleu compartir i fer uns passos junts.

Jaume Camprodon

Iniciació i iniciacions

Jo no diria que sigui una moda. Perquè també n'hi ha de modes, més o menys efímeres i intranscendents, en el camp de la teologia i de la pastoral. Un recull analític dels termes utilitzats preferentment en llibres, revistes especialitzades i periòdics diversos durant un lapsus de temps determinat ens en faria adonar.

En el cas de la *iniciació cristiana* ens trobem davant un fenomen complex.

Per una banda, aquests mots tenen una connotació històrica precisa, fruit dels estudis entorn de la primitiva pastoral de l'Església. L'interès que han despertat és ben legítim. La situació sòcio-cultural en què es troba immersa l'Església durant els tres o quatre primers segles té tantes analogies amb la nostra, que les actituds apostòliques dels primers cristians ens resulten enormement suggestives i estimulants. La Iniciació, entesa com a procés d'introducció gradual en la Comunitat dels creients, no és pas una institució antiquada i insignificant per a l'home d'avui. Ben al contrari. En redescobrir i reinstaurar els diversos catecumenats, no es vol fer arqueologia pastoral, sinó donar resposta a interrogants ben vius i de la manera que sembla més adequada antropològicament i teològica.

Perquè aquest és un altre —i per a mi el més profund i vàlid— dels aspectes que la Iniciació Cristiana presenta. Penso que hi ha al darrera d'aquesta expressió una manera d'entendre l'home i d'entendre Déu que suposa opcions i diferències fonamentals. L'antiquíssim *panta rei* dels grecs i els diversos *tohu-bohús* orientals coincideixen estranyament (!) amb els corrents de la filosofia moderna, de les ciències psicològiques i socials i de la mateixa teologia crítica actual. L'home no és una essència abstracta i Déu tampoc! La vida i la gràcia són acció o història. I l'acció és una mena de començament constant. La Iniciació, des d'aquesta perspectiva, ja no és quelcom transitori i accidental, sinó que es converteix en una actitud i categoria bàsica. Es tracta de viure en una Iniciació permanent. Ens adonem que la realitat és inabastable, que els mots revelen i velen, que els plaers s'esgoten i reneixen... Redescobrim la saviesa de l'Eclesiastès. I la Benaurança dels qui cerquen i tenen set. La vida és «seguir» Jesús. No aturar-se. Fer ara un pas i després un altre. Sense renegar el passat (mirar enrera duu a la mort). Sinó mirar endavant. Fidels a la missió i a l'Esperit, que alena com ell vol i que, a vegades, no sabem pas d'on ve i on va. Penso que aquesta és una perspectiva

revolucionària i autènticament evangèlica, en el sentit fort de Bona Nova.

Finalment, voldria remarcar una conseqüència important de tot l'anterior.

La Iniciació és un fenomen de manifestacions múltiples, variadíssimes, com la vida mateixa. No he pas de jugar amb els termes; però és ben clar que aquest no és unívoc i que els equívocs ens amenacen. Parlarem, per tant, d'iniciacions reals, analògicament. Iniciació a la reflexió existencial (allò de *intellectus quaerens fidem*), Iniciació a la comprensió de la fe (*fides quaerens intellectum*), Iniciació a l'experiència d'una vida totalment en Crist: pregària, comunitat eclesial, compromís polític, etc. Iniciacions a l'edat infantil, a la joventut, a la maduresa, a la tercera edat, etc. Iniciacions viscudes diversament segons el treball i els ambients... Iniciacions arreu i sempre.

Jo ho veig així. I ai d'aquell que no comença res. Que ja no espera res. Ni entendrà pas allò dels «cels *nous* i de la *nova* terra»..., l'infinit Començament, la infinita Iniciació que és, jo crec, l'eternitat de Déu.

Manuel Pal

Alliberar-nos del passat, fer néixer el futur

La integració social en les societats tradicionals era programada i fortament controlada. La qual cosa vol dir que esdevenia plenament significativa i que reportava a l'individu la satisfacció de saber quin lloc ocupava en l'estratificació social, al temps que la seva vàlua era públicament reconeguda. Això donava com a resultat un complicat sistema de signes i d'ensenyes, de maneres de vestir-se i de relacionar-se. Des d'una òptica moderna, fa la impressió, o podia fer-la, que tothom va pel carrer disfressat i que hom està lluny de la igualtat de tot ciutadà en la línia de la societat sense classes que aparentment, de grat o per força, defensem. Ocupar un lloc, comportant uns drets i uns deures fi-

xats pels altres, captenir-se en el grup social des d'aquest lloc assignat i estimat, queda molt lluny de la manera de ser i d'estar en les societats avançades igualitàries, caracteritzades per la mobilitat dels rols i la contestació sistemàtica de tots els rols assignats. Sembla com si en els grups socials, hom hi fos perquè vol i que al seu interior hom fa el paper que ell creu que hi ha de fer: assignar un lloc i designar per a un càrrec resulta dessuet i font segura de conflictivitat.

La iniciació social suposava un camí marcat, amb unes etapes ordenades. A l'època dels vols supersònics, els trajectes són més directes, decidits des de nous supòsits, i menyspreadors dels camins lents i forçats que tant costà d'aplanar. Amb prou feines són transitats, si no és per gent, molt pobra, que ha quedat molt enrera en la cursa vers la modernitat.

La persona va on vol, o almenys s'ho creu. És perdre el temps encaminar aquest o l'altre per aquest o aquell camí: les autopistes de peatge són una mala solució i tothom creu anar per vies de ràpida circulació amb entrades i sortides a pleret. Ja ens entenem. La més petita insinuació és presa com a imposició i manipulació: mai ningú no havia estimat tant la seva llibertat.

Si bé la noció d'«iniciació» és tardana en la teologia i en la pastoral, just al temps en què començaven a perdre's els dinamismes d'integració i d'identificació, cal reconèixer que sense aquests mecanismes i dinamismes la fe arriba a identificar-se amb una pura creença i que l'Església perd tot sentit de ser com a tal. Per això no és gens d'estranyar que avui hom sigui sensible al que podria fer la funció iniciàtica, oi més quan una «església de lliure circulació» no acabà de satisfer tots els esperits.

El liberalisme ens ha imposat modes estranyes i desorientadores. Hom ha identificat llibertat amb tant és ser com no ser. Així els qui volen són cristians, i ser cristià és igual que ser qualsevol altra cosa. Els qui volen van a missa, i anar a missa està socialment desproveït de valor. Si ser és igual que no ser i fer igual que no fer, s'esfondren els fonaments de tota una ordenació social, i cal cercar nous paràmetres per fer camí en la fe i bastir l'Església. La societat ja no ajuda a creure: a certs nivells han mort el catolicisme i el cristianisme sociològic.

Però no correm a cantar victòria. Matar el passat no vol dir necessàriament fer néixer el futur. Qualsevol aldarull no és precisament una revolució, i cada vegada hom veu més clar que crear és atribut diví. Simplificar pot ser simplement empobrir, i la pastoral d'aquests darrers anys ha patit d'adolescents simplificacions. És clar que s'ha alliberat de mil pràctiques innecessàries,

almenys una per una; però, ens hem quedat nuets, perquè alguna d'aquestes peces sí que la necessitàvem. Qui ens haurà ensenyat a jugar a tot o res? Ara tenim una pastoral de pura runa, manyagada d'elements que un dia tingueren un sentit dins un conjunt, i amb els quals ara juguem com ho faria un infant, fent combinacions capricioses i boniques.

Hem matat el gest per fer triomfar la paraula, acabant també amb el silenci en nom de la participació. Les nostres celebracions han esdevingut un monòton discurs tan conegut com tots els discursos que no diuen res: hem fet una reforma per reducció i reduir sempre es refereix a un passat que se salva deixant de banda elements que ja no interessen. Potser valdria la pena constatar que tenim tendència, gràcies a la racionalitat de la nostra civilització, a equiparar a accidental el que manca d'interès.

Sigui com sigui, l'Església i el seu missatge, la fe, estan sotmesos a un procés de privatització i pèrdua d'interès social: la situació actual és tributària d'un passat del qual no acabem d'alliberarnos. Som una església que ja no fa «els primers divendres», ni «canta gregorià», ni «diu la missa en llatí»: ens definim pel que ja no fem. Inventarem el futur el dia que puguem definir-nos no pel que hem deixat de fer, sinó pel que fem de nou.

Quin futur pot, i ha, d'inventar la nostra església? Anunciar la salvació transcendent a l'home d'avui, la set del qual no és apagada per cap de les seves invencions, i, si vol ser «sagrament», passar als actes significant que aquesta salvació és possible, real i concreta. Cridar a «èxode» a pobles instal·lats, alienats i oprimits, convidar l'home a posar-se en camí, sense que es perdi en la vaguetat i en el no-sentit de no saber cap on volem menar els nostres passos. No hem sortit d'Egipte per estar donant voltes al desert, sinó per fer camí cap a una terra que prou sabem com es diu.

La pastoral de l'Església haurà de tornar a ser, o ser, una pastoral de coratge: un crit denunciador i anunciador, una invitació «incordiant», un comanament a l'home: «Aixeca't i posa't a caminar». Altrament, grups i petites comunitats acabaran enroscant-se sobre elles mateixes, i les misses continuaran aplegant cada vegada més gent que només temen Déu, però que no volen anar enlloc. Coratge interpel·lador, invitació a la desinstal·lació, passar de les paraules als fets...

Obrir camins de futur, perquè l'home pugui arribar a ser lliure. ¿Serà heretgia enterrar el passat i deixar d'emmirallar-nos-hi? Crear nous llocs, parades en el camí, deixar que brolli la paraula que diu el sentit de la vida, abandonar mestratges i inquisicions,

però bescanviar perspectives de fe, mentre l'engatjament autentifica la fe que ja es tradueix en fets de Regne: aquestes podrien ser les claus d'una nova pastoral, només possible si la imaginació pren el poder a l'Església. I no creure que haver fet camí és com no haver-ne fet, perquè tothom és lliure de fer-ne i de no fer-ne.

Quan neixerà entre nosaltres el profeta llibertador! Es fa llarg esperar!

Genís Samper

TESTIMONI

JOSEP SANABRE I CARLES CARDÓ: EL TALL DE LA GUERRA

JOSEP DALMAU

Compromesos amb el poble

Vaig conèixer molt tard Mn. Sanabre a nivell de tracte personal. S'inicià la nostra relació al principi dels anys seixanta durant el meu processament —i posterior judici al TOP— amb motiu d'un document signat i presentat a l'Audiència, que feia referència a les tortures i els mals tractes inferits a en Jordi Pujol arran dels incidents del Palau de la Música Catalana, quan el governador va prohibir el *Cant de la Senyera* després d'haver-ne concedit l'autorització.

L'interès va arrancar d'ell. Jo no podia sospitar que darrera d'aquell home amb ulleres antigues, escardalenc, escorcollador de papers plens de pols, encarregat d'arxivar i estendre partides de bateig i de casament dins «un cau d'aquells de sota l'escala del bisbat», hi pogués vibrar un esperit que sintonitzava amb la meva rebellia contra una situació que t'ho permetia tot menys poder ser sincer i lliure. Pel seu coneixement de la història, Mn. Sa-

nabre estava ben situat per a obrir l'antena i recollir els nous corrents de pensament i de compromís nascuts dins l'àmbit de la fe.

A través d'un dels seus amics em féu saber que tenia ganes de veure'm. Unes ganes que no eren simple curiositat, sinó una voluntat de servei i de col·laboració amb una causa que havia intuït que era també la seva: l'interès per l'home, per la seva llibertat i per Catalunya. Ja en la primera visita em va fer unes confidències per a orientar-me en el terreny que trepitjava, a fi que no m'emportés un desengany de segons qui i de segons què. Recordo la seva frase: «Jo ja ho he vist tot en aquesta santa casa!», com volent dir: «Amb mi no han pogut!» Feia referència als primers anys del franquisme dins el palau episcopal. M'animà en el meu esperit combatiu. No va prendre cap actitud paternalista en relació amb la meva persona, ni em donà consells de prudència tot persistentment habituals quan parlaves amb capellans grans d'abans de la guerra, o no tan grans. Em vaig sentir acollit com un igual. Era un dring nou, el so de la seva paraula, propi d'un home amb experiència. Això em féu interessar per la seva paraula i pels motius de la seva simpatia envers mi.

Recordo que en sortir el vaig posar mentalment a la llista dels pocs —escassos— capellans grans amb els quals el diàleg podia ser fecund, o amb els quals no m'havia de posar en guàrdia i a la defensiva a l'hora d'entrar en conversa, ni m'havia de falsejar a l'hora d'opinar sobre qualsevol cosa. Hi havia una mena d'acceptació de fons que t'estimulava a ser tu mateix i a contrastar els propis parers. Crec que això es dóna sempre davant d'un home d'esperit demòcrata; i diria que més, quan aquest respecte i aquesta atenció neixen dels estrats profunds de la fe en Jesús de Natzaret.

Amb aquesta mena de sensació estranya vaig sortir d'aquell «cau de sota l'escala del bisbat» i —recordo— vaig anar a fer divagar el meu pensament dins el claustre de la catedral, cosa que no feia mai. I vaig sentir que aquell dia havia entrat en contacte amb un capellà buròcrata, però sense careta; un capellà que no era presoner de «l'ofici» sinó que, en el primer pla, destacava amb evidència l'home preocupat per les coses del país abans —molt abans— que el professional de l'arxiu; que aquesta mateixa feina professional, estava atrapada i vivificada per l'interès vital del moment present col·lectiu, religiós i civil.

Donant voltes pel claustre sense veure ningú, divagant en espera que la boira baixa que m'havia provocat la seva crida s'anés dissipant, em vingué a la memòria el record del canonge Carles

Cardó. El vaig visitar una sola vegada quan feia poc que havia arribat de l'exili. Temps després morí. N'havia llegit la seva *Histoire des Espagnes*, i tenia ganes —necessitat— d'empalmar amb algun sacerdot gran a fi de perdre l'aïllament generacional i no sentir-me tan estrany dins el món clerical. La visita a casa del canonge Cardó, la recordo com la primera neu caiguda del cel. La vaig repassar en aquell moment mentre païa el primer contacte amb Mn. Sanabre.

Al canonge Cardó, li vaig exposar algunes de les meves preocupacions pastorals i em va repetir diverses vegades aquesta frase: «No abandoneu el poble. Estigueu sempre al seu costat!» M'ho deia com si fos l'única manera de no perdre el nord, i m'explicà aquesta anècdota ilÍustrativa: «Vuit dies abans del 18 de juliol acompanyava el bisbe Irurita a palau, després d'haver celebrat la missa pontifical de diumenge. Els canonges ens tornàvem cada setmana per fer la petita comitiva. De la sacristia passàvem pel claustre i sortíem al carrer per la capella de santa Llúcia. Un grupet d'unes vint persones —totes elles dones de cinquanta anys i escaig— en veure sortir la comitiva es posà a aplaudir i se sentí algun crit de *¡Viva el Sr. Obispo!* El Dr. Irurita s'emocionà i dirigint-se a mi féu: *¡Lo ve, Dr. Cardó, el pueblo está con nosotros!* Jo no vaig contestar. No era el moment de dir res. Efectivament, al cap de vuit dies començava la revolta i la persecució religiosa. El mateix bisbe queia víctima del desconeixement de la situació d'aquell poble que ell creia al seu costat.»

Vaig sortir també del claustre de la catedral per la capella de santa Llúcia. Vaig mirar detingudament el carrer i la portalada del palau del bisbe i se'm tornà a configurar l'anècdota de la comitiva.

El primer contacte

Sense voler, els dos sacerdots em varen quedar estretament relacionats com si pertanyessin a un mateix corrent de pensament i de comportament. Tots dos havien viscut la guerra. Tots dos, a més de ser sacerdots, tenien un lloc en el món dels homes i es feien valer pels seus valors i compromisos humans. Tenien un pes específic a Catalunya al marge de la seva condició d'homes creients (potser perquè eren creients de debò!). Allò que abans que cristià s'ha de ser home, s'ha de ser un ciutadà clar i net, queda materialitzat en l'obra humana dels creients.

Tant el Dr. Cardó com Mn. Sanabre estaven esgarrifats de les

distàncies existents —érem als anys cinquanta— entre el nostre poble i les estructures de poder de l'església catalana. En part per tenir els bisbes castellans, en part per la simbiosi Església-Estat i en part per la manca de rigor en els plantejaments i les actituds pastorals.

Mn. Sanabre i Mn. Cardó estaven vivament preocupats per Catalunya. Tots dos han escrit llibres com puntes de llança per obrir camí en el procés de redreçament i recuperació del nostre poble. El canonge Cardó edità en francès *Histoire des Espagnes* l'any 1945, obra que fou repartida a tots els membres de la Comissió internacional dels països aliats quan es reuniren per a estudiar la nova estructuració d'Europa. Totes les forces progressistes pretenien aleshores i esperaven que els aliats foragitarien d'Espanya el general Franco i el seu règim feixista. El «maqui» amb noms anarcosindicalistes com els germans Sabater, el Massana o el Fasseries, militants del Front Nacional de Catalunya, comunistes i gent demòcrata, iniciaren un cop de força. Dins aquest context i fent d'alguna manera de company de viatge (que diria el franquisme) apareix el llibre del canonge Cardó. Era un toc d'atenció dens, no violent, i una denúncia de la política espanyola a través de la història de la Catalunya ocupada.

Els llibres de Mn. Sanabre *El Tractat dels Pirineus i la mutilació de Catalunya* (1960), *Tractat dels Pirineus i els seus antecedents* (1961) i *Resistència del Rosselló a incorporar-se a França* (1970), a part el seu rigor històric són també una aportació al desvetllament de la consciència de la catalanitat a l'anomenada avui Catalunya Nord. Ara que s'intenta desvirtuar el Tractat d'Utrech i recuperar el Penyal de Gibraltar, cal citar el Tractat dels Pirineus en virtut del qual i dins d'unes intencions fosques o malèvoles, iniciades per Richelieu i acabades (a contracor i amb greus disgustos) pel cardenal Mazarin i amb revoltes posteriors, foren amputats de Catalunya —i d'Espanya— el Rosselló, el Conflent, el Capcir, el Vallespir i una part de la Cerdanya.

Mn. Sanabre amb aquests llibres s'avançava a les possibilitats de reacció del poble català i posava davant dels ulls de les noves generacions —recuperant-lo de la història ignorada— el Tractat dels Pirineus, una realitat i un problema que està cridat a donar molt joc dintre d'uns pocs anys si la Generalitat i l'Autonomia de Catalunya van arrelant i agafant volada. El moviment pro-occità que lliga avui tots els països catalans n'és ja un inici.

La soledat dels capellans històrics

Quantes conseqüències positives hauria tingut que aquests capellans grans amb capacitat de comunicació —no derrotats espiritualment pel daltabaix de la guerra civil— haguessin pogut mantenir normalment el contacte amb les noves generacions que sortien del seminari, com ocells del niu, sense saber res de res del que havia passat de debò. Carles Cardó no ens fou presentat com calia a la clerecia jove, quan tornà de l'exili. Ni se'ns anuncià. Un bon dia t'assabentaves per casualitat que havia tornat. Visqué aïllat de tothom. Mn. Àngel Carbonell, autor d'*El collectivisme i l'ortodòxia catòlica*, moria el 17 de novembre de 1940 oblidat de tothom. Era un capellà que havia comprès que les distàncies entre el col·lectivisme propugnat pels anarco-sindicalistes catalans i les exigències evangèliques no eren tan grans. «Ni *"El Correo Catalán"* digué res de la seva mort. Tot un símbol! Després de llegir el seu pensament i sentir el batec de la seva fe a la parròquia de Santa Mònica, dins d'aquell espès proletariat dels barris baixos de Barcelona, em sento molt més segur en totes aquestes planes. Ja no em trobo tan sol. Hi ha hagut un home a la nostra terra que digué, en el moment oportú, el que calia dir des del punt de vista d'església.» Això ho vaig escriure l'any 1966 quan feia el llibre *Distensions cristiano-marxistes*. Aquesta sensació d'aïllament, l'he experimentada cada vegada que he fet coneixença inesperada amb un capellà més gran que jo, que m'ha obert el llibre de la seva història personal.

Mn. Sanabre també vivia apartat del món clerical jove. No pas per la seva voluntat, sinó perquè el poder eclesiàstic el mantenia aïllat com condemnat a l'ostracisme, a fi que no impregnés les noves generacions de les il·lusions malmeses i de les seves renovades esperances, de les històries —tristes històries— dels primers anys de l'església postfranquista.

Que això no és una pura suposició ho prova el fet que D. Marcelo féu dir a Mn. Sanabre que no permetia aquells «casinets» que fèiem al seu cau de sota l'escala amb Mn. Joan Bonet, Albert Manent, Xavier Polo, Marc Taixonera, etc., al final de la jornada de treball del matí. Les reunions continuaren, però ho fèiem mig d'amagat i sortíem dissimuladament d'un a un per a no cridar l'atenció.

En aquelles reunions espontànies Mn. Sanabre era el més entusiasta. Es deixava anar en els seus comentaris sobre l'església i el país. Ens explicava les actituds que havia pres davant de tal o qual situació compromesa i la frase que havia llançat davant

tal o qual personatge d'esperit governamental. Li havia vist els ulls humitejats d'emoció quan explicava l'anècdota. La revivia com un fet insurreccional. La contemplava com un acte creatiu, com una mena de fill seu; l'acaronava i la retocava en els seus més petits detalls. Eren sens dubte els moments més intensos de la seva vida. Se sentia orgullós d'haver estat valent i haver sabut donar la cara. En aquelles curtes i denses trobades, fèiem intercanvi també de papers clandestins. Ell n'havia confeccionat secretament alguns i els finançava tot sol. Això era una prova més de la seva gran passió per la veritat, la llibertat i la justícia, perquè temperamentalment era auster i escàs a gastar diners.

Aquest esperit lliure davant la veritat que no es deixa torçar per interessos de cap mena, el tenim en el primer llibre que va publicar després d'acabada la guerra, *Martirologio de la Iglesia en la diócesis de Barcelona durante la persecución religiosa 1936-1939*. Un llibre com aquest semblava una presa de posició a favor de la croada. Obres i compromisos més insignificants que aquest bastaren a molts personatges per a encaixar definitivament dins la nova situació. L'efecte primer del llibre i la seva lectura, podia semblar una justificació i un recolzament de la victòria. Recordo que en un dels viatges a St. Martin le Beau vaig haver de ressituar la imatge que el president Tarradellas tenia de Mn. Sanabre, sobretot per la publicació d'aquest llibre, explicant-li com la seva persona des de sempre havia estat no sols un suport a nivell d'infrastructura de l'oposició, sinó fins i tot un activista, denunciat com a roig i separatista pels capellans carlins del bisbat després de la guerra. Aquest llibre i les seves actituds i compromisos a favor de la llibertat configuren la imatge de Mn. Sanabre com a home irreductible en la seva fidelitat a la veritat més enllà dels interessos polítics de grup o de partit; el configuren com un home d'església i un historiador compromès que sap anar contra corrent al servei de Catalunya i del seu poble, malgrat estar gairebé sol.

Que el seu esperit no es perdi entre nosaltres!

4VENTS

Cinquanta anys de JOC a França

La celebració del cinquantè aniversari de la JOC va tenir lloc a París (el Parc de la Cournève), el 15 de maig. Més de 150.000 assistents. Participació de múltiples delegacions estrangeres. Des de Barcelona, s'hi desplaçà un autocar amb militants i consiliaris de la JOC, JOBAC, ACO i Comarques. Festa. Multitud. Contactes. Espectacle. Intercanvi. Pluja. Ritme. Professió de fe. Compromís. Pluralisme. Dansa. Eucaristia. Àudio-visual. Comiat. Llargues converses a l'autocar... Cada una d'aquestes paraules evoca tot un enfilall de vivències, de sentiments i d'interrogants. De tot plegat emergeixen unes impressions de fons, una mena de tocs d'alerta més o menys subjectius que hom voldria tenir assimilats de cara al treball pastoral a Catalunya.

50 anys són una colla d'anys!

Ben segur que, als francesos, aquesta frase els semblaria més ingènua que a nosaltres. Vet aquí la gran diferència entre la realitat del seu país i del nostre. Com deia irònicament un capellà conegut de Sants, «el que ells han construït en 50 anys nosaltres

ens ho hem polit en 10». Trista i desgraciada història la nostra, feta de ruptures i trencaments de tota mena, d'eufòries efímeres i de desànims col·lectius massa duradors. És cert que hem patit circumstàncies religioses i polítiques que no han ajudat a trobar un camí propi de continuïtat en el treball pastoral. Però també és igualment veritat que tenim una deplorable tradició feta d'individualisme pastoral, de competitivitat, de fer i desfer d'acord amb les subjectives apreciacions més que amb la reflexió conjunta.

Ara, arreu de Catalunya, d'una manera discreta però insistent, intentem seguir la línia dels moviments especialitzats. Ha costat un grapat d'anys tornar a sentir aquesta il·lusió pastoral. «Quan ens ho carregarem?», diem amb ironia, com si tinguéssim una mena de vocació per a les crisis radicals. Malgrat tot, encara hi ha un convenciment profund que ha de ser possible la continuïtat, que 50 anys tampoc no són tants anys i que, a partir d'ara, les condicions externes ens són més favorables.

Una trobada massiva

Massiva i plural. Antics i nous. Infants i grans. Aquestes característiques no es podrien donar actualment entre nosaltres. Segurament la frase «no hi ha espais en l'Església per als joves», no ha estat una afirmació tan distanciada de la nostra realitat. Quines mediacions s'han ofert als joves a fi que poguessin fer una experiència d'Església? El protagonisme que exigeixen els joves —molts, cansats abans d'hora, ja no exigeixen res— s'arrela en l'experiència passada en què se'ls marginava sistemàticament i se'ls atenia amb un paternalisme absolutament irrespectuós. Després han vingut les lamentacions: «On són els joves? Per què no col·laboren a renovar l'Església?» Hom té la impressió que al país vei, des de fa molt més temps han valorat seriosament la presència i l'aportació dels joves, i que això ha portat a un cert pacte generacional i a un cert reconeixement mutu. Aquí, el rebuig de tot el que és el món dels adults, té unes característiques més marcades i cal partir d'aquesta dada a l'hora de proposar alternatives pastorals amb els joves. Quan es doni un reconeixement dels joves des de les comunitats dels adults, sense voler-los integrar en la seva experiència, aleshores s'obriran noves possibilitats de col·laboració i d'entesa, perquè s'haurà creat un clima de confiança que ara no existeix.

Una realitat de base

Una mirada superficial al conjunt de la festa podia enganyar. Què hi havia darrera tot l'espectacle de la gran trobada? ¿Les

exposicions, els muntatges, els estands, el folklore, els debats... responien a un treball seriós de base? Només a partir de la mateixa festa no podíem respondre a aquestes preguntes. L'endemà, en una dependència d'una parròquia del barri parisenc de Montreuil, constatàvem que al darrera de tota l'organització hi havia un treball constant dels grups de base militants de la JOC masculina i femenina. Efectivament, un bon grup de militants de la JOC van compartir amb nosaltres informacions sobre el moviment, la valoració de la jornada, i, sobretot, ens van comunicar la seva experiència com a militants en el compromís polític i sindical, en el barri, en el seguiment de Jesucrist a partir de la mateixa vida. Militants que podien ser ben representatius dels nombrosos grups de la regió de París i que demostraven una maduresa humana i cristiana notables. Els consiliaris francesos, per la seva banda, tenien consciència de la seva funció específica en el moviment i no substituïen el protagonisme dels militants. Consiliaris que dediquen una bona part del seu treball pastoral al moviment i a les reunions de grup.

Aquest equilibri entre les característiques espectaculars de la trobada i el treball rigorós i ben articulat dels grups de base que l'havien preparat i li donaven contingut, encara és molt més lluny de la nostra realitat. Tot just estem recomençant. Molts antics consiliaris han plegat. El mateix prestigi dels moviments ha quedat malmès. Són pocs els qui creuen que val la pena apostar per la línia pastoral que defineixen els moviments especialitzats. I amb poques energies de persones i de recolzament, encara dubtem a avançar d'una manera fortament conjuntada, quan en els temps de més eufòria ja s'insistia en la coordinació de serveis i en el treball conjunt a nivell de reflexió i d'estudi. Hi ha mil arguments per a no prendre decisions precipitades que malmetin el treball de base que s'està portant a terme. Hi ha mil raons més que ens exigeixen, als militants i als consiliaris, no deixar passar aquesta oportunitat històrica de fer cada nou pas tots junts, posant els fonaments d'una pastoral d'evangelització dels joves a Catalunya. ¿Podrem celebrar algun aniversari que palesi la continuïtat d'aquest esforç?

Josep M. Fisa

Deu anys de la Facultat de Teologia de Barcelona

La Facultat de teologia de Barcelona compleix el seu primer decenni de treball docent i d'investigació. Nasqué per a respondre a les exigències àmpliament sentides que Catalunya comptés amb un centre superior d'estudi teològic, que, amb tot rigor i amb diàleg constant amb les ciències humanes, il·luminés els camins de la vida de l'Església.

L'acte commemoratiu d'aquest desè aniversari se celebrà el 31 de maig. Es concediren els títols de doctor «honoris causa» a dos professors que s'han distingit per la seva dedicació a l'estudi dels lligams entre cristianisme i cultura catalana, els investigadors Miquel Batllori i Eduard Junyent. El primer des de la perspectiva històrica i el segon des de la perspectiva de l'art religiós, han contribuït d'una manera eficaç a desvetllar la consciència de l'entroncament entre identitat religiosa i identitat cultural catalana. Des d'aquestes ratlles felicitem els dos homenatjats.

Una mica d'història

La Facultat de teologia de Barcelona fou erigida el 7 de març de 1968 per la Sagrada Congregació per a l'Educació Catòlica. Les dues seccions, St. Francesc de Borja i St. Pacià, corresponen a les dues institucions que la promogueren, les Facultats de Filosofia i Teologia de la Companyia de Jesús i el Seminari de Barcelona. Totes dues s'esforcen per oferir un millor servei a les entitats religioses formatives de les diòcesis catalanes.

Els estatuts foren aprovats «ad experimentum» el 7 de març de 1968. El curs 1968-1969 s'estructura el pla d'estudis en tres cicles, amb els corresponents graus acadèmics. Durant el curs 1972-1973 es va estudiar com aconseguir una més gran vinculació orgànica d'ambdues seccions; aquest esforç restà bloquejat per diverses raons. A partir del 1974-1975 el tercer cicle (o de doctorat) i la llicència en teologia (en les especialitats bíblica i moral) són organitzats unitàriament per les dues seccions.

Algunes dades estadístiques

D'acord amb la memòria publicada per la Facultat amb motiu d'aquests deu anys, actualment exerceixen uns 60 professors a la secció de St. Francesc de Borja, i 48 a la de St. Pacià. Cada secció té els seus propis Departaments de Teologia sistemàtica, bíblica, moral, d'història de l'Església, de litúrgia, de Filosofia. Cada secció té també di-

versos seminaris d'estudi com el de Cinema a St. Francesc de Borja i el de Teologia dels Països Catalans a St. Pacià. Cal posar en relleu també el treball de l'Institut Científic Interdisciplinar, fundat el 1974 per la Companyia de Jesús, de cara a treballar les qüestions frontereres entre fe i ciència. En els seus seminaris hi participen professors de la Universitat Autònoma.

En aquest decenni, 3.547 alumnes han seguit cursos acadèmics entre totes dues seccions: 348 han assistit als cursos de formació permanent, 1.132 als d'iniciació teològica i 171 als d'iniciació bíblica.

El Doctorat, comú a les dues seccions, s'ha atorgat a cinc aspirants. El grau de llicenciatura a 241 alumnes. El Batxillerat en Teologia a 191.

Publicacions

Ultra les col·laboracions individuals dels professors en diverses revistes, cal remarcar les publicacions pròpies de cada secció. «Actualidad Bibliográfica» i «Selecciones de Teología» són revistes periòdiques de St. Francesc de Borja. La «Collectanea St. Pacià» —col·lecció que recull les tesis doctorals dels professors i altres estudis— i la «Revista Catalana de Teologia» (4 volums des del 1976) són publicacions de la secció de St. Pacià.

Biblioteques

La Biblioteca Borja conté un total de 300.000 volums: està especialitzada en filosofia i teologia, amb notables fonts d'història de l'Església, literatura i art. La Biblioteca pública episcopal del Seminari de Barcelona té uns 220.000 volums; disposa, a més, dels fitxers de les biblioteques de l'Abadia de Montserrat, dels PP. Carmelites descalços de Catalunya i de l'Associació de la premsa de Barcelona; un conveni amb aquestes biblioteques permet tenir accés a més de mig milió de llibres. Tant la Biblioteca Borja com l'Episcopal disposen de manuscrits, incunables i edicions curioses d'un notable valor.

Institucions vinculades a la Facultat

Hi ha diverses institucions que s'han acollit a la personalitat jurídica de la Facultat de Teologia.

L'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (ICESB) hi està vinculat des de l'octubre del 1969. Aquest Institut atorga el títol de Diplomat en ciències socials.

El Centre d'Estudis Teològics de Mallorca s'hi afilià el curs 1971-1972. La Facultat revisa els programes de l'examen del Batxillerat en Teologia.

També l'Institut de Teologia de Tarragona, erigit canònica-

ment el 1977, i l'Escola de Teologia per a seglars, la direcció de la qual correspon a la Secció de St. Francesc de Borja.

Finalment l'Institut de Teologia de Barcelona. Erigit el 1972 i vinculat a la Facultat el 20 de juny del 1973, atorga el títol de Diplomat en teologia. El cicle d'estudis és de tres anys.

Barcelona, notícies

«Full Informatiu»

El proppassat mes de juny sortia el primer exemplar del nou «Full Informatiu» del Consell de Govern de la Diòcesi de Barcelona (l'anterior s'anomenava «Ressenya»). Diversos sectors eclesials havien demanat una major informació dels passos que es van fent per posar en pràctica el document programàtic que el mateix Consell havia elaborat a partir de les conclusions de l'Assemblea diocesana de preveres. Aquest full intentarà recollir els diversos esforços que es fan de cara la cristal·lització de l'esperit de l'Assemblea.

Ja ha estat aprovat un decret sobre reorganització de l'economia del bisbat i la supressió dels aranzels. Les noves disposicions entraran en vigor el primer de gener de 1979.

El Consell de govern ha elaborat unes pautes per a la formació de consells pastorals. Sortirà tanmateix una segona part de les pautes per ajudar a fer viable aquest compromís de l'Assemblea, la qual votà a favor d'una major participació dels laics en la gestió pastoral.

Convocada per Mn. Salvador Pié, consiliari diocesà dels moviments de joventut, tingué lloc el 29 de maig una trobada de consiliaris de moviments de joventut per a l'evangelització. N'hi assistiren uns 30, dels diversos medis i zones. Va quedar definitivament constituït el grup o col·lectiu diocesà de consiliaris de moviments de joventut per a l'evangelització. Els seus objectius són: ser lloc de reflexió, com a consiliaris preveres; lloc de trobada i d'intercanvi, i lloc de presència eclesial a l'interior del presbiteri barceloní. És un instrument valuós per a anar trobant els eixos de la tasca evangelitzadora entre els joves de la diòcesi.

Ha estat constituïda la Delegació diocesana del clergat. Estarà al servei de tots els problemes

humans dels preveres i diaques. També es preocuparà de l'acolliment dels preveres extradiocesans i de l'atenció als capellans que se secularitzen.

Un nou curs de la Unió de Graduats cristians

Un dels supervivents d'aquella crisi que sofrí l'Acció Catòlica, és la Unió de Graduats Cristians. És un moviment laïcal existent a la nostra diòcesi, que té per objectiu prioritari l'evangelització del medi professional i intellectual. Aquest moviment sorgí del moviment de joves cristians de Barcelona anomenat JUMAC, predecessor de la JEC.

Cada curs programa una campanya a l'estil dels moviments especialitzats i es realitza a nivell dels equips i del moviment com a tal. Aquest curs s'ha tractat del problema de la violència en el món actual.

Per l'interès del tema que s'escollí i la finalitat evangelitzadora del moviment en el seu propi medi, com en cursos anteriors, la campanya s'ha realitzat mitjançant conferències-colloqui obertes a altres professionals que no formen part de la Unió de Graduats. Els temes i ponents han sigut: «La violència en els camps polític, econòmic i social», per Vicent Fisas; «La violència en el camp educatiu», per Pau López Castellote; «Sexe i violència», per Mn. Josep M. Tubau; «La violència en els camps industrial, sanitari, del dret i familiar», taula rodona moderada per Agustí Contijoch; «La no-violència», per Jordi Maluquer; «La violència i la Bíblia», per Mn. Jordi Mas Antó.

La Unió de Graduats es nodria principalment de militants universitaris provinents de la JEC, a la vegada que els oferia un cop graduats una continuïtat en la seva tasca evangelitzadora. Actualment, la Unió de Graduats manté contactes amb el MUEC i també amb els grups cristians de professionals, i existeix ja entre aquestes organitzacions una informació mútua sobre les tasques que realitzen en el món universitari i postuniversitari.

«Correspondència»

Encara que amb un cert retard, ens congratulem perquè la revista «Correspondència de diàleg eclesial», que havia anunciat la seva desaparició, ha començat tanmateix amb un nou equip el seu servei de facilitar un diàleg entre capellans i laics des de la base. El seu paper hauria estat molt difícil de suplir i no deu ser hora de plegar veles. El coratge de tirar endavant ha d'estimular les altres revistes de la nostra església.

«Eina»

Deixem també constància de l'aparició d'«Eina», nova revista

de reflexió editada pel MUEC català. Vol ser un instrument per analitzar la realitat des d'una perspectiva creient. El tema de fons d'aquest primer número està dedicat justament a «la lectura creient de la realitat»: hi col·laboren José M. González Ruiz, Teodor Suau, Salvador Carrasco i José M. Setién.

«EINA vol ser un instrument per a la nostra militància..., ajudant a descobrir la nostra fe a partir de la vida, descobrint la riquesa i la virtualitat, evangelitzadora del compromís. Una "eina", doncs, per al nostre testimoni de creients, un espai obert on anar descobrint la Bona Nova de Jesús de Natzaret, avui i ací.»

J. M. F. i Ll. M. S.

Girona: el Dr. Estela fa els cinquanta anys de capellà

Per als qui no són de Girona el Dr. Estela és l'antic rector del Seminari i una de les personalitats més interessants de l'Església gironina i catalana d'aquests anys. No estan de moda els homenatges triomfals ni sentimentals. Però tampoc no volem ser desagraïts. I cal dir, encara que sigui en una crònica de to menor, que una bona part de la clerecia gironina valorem molt la figura d'aquest prevere perquè li devem molt.

El Seminari de Girona, en un clima d'afecte i de senzillesa, va homenatjar el Dr. Damià Estela i Molinet amb motiu dels seus 50 anys d'ordenació. Des del 1935, el Dr. Estela servia l'Església en el Seminari com a superior, professor i, una vintena d'anys, com a rector. Des de llavors, que n'han passat de nois i d'homes per les seves mans, que n'ha passat d'aigua sota els ponts de l'Església!

L'homenatge no podia ser més discret. Potser massa, pel que significa aquest català per a la diòcesi. Però em sembla que els actuals responsables del Seminari han sabut trobar el to d'intimitat, de cordialitat, que una festa més àmplia hauria pogut fer perdre. Ben cert que molts altres preveres i, en general, ex-alumnes del Seminari hi haurien volgut ésser; ben cert que no és només aquesta institució que li deu agraïment. Molts seglars (especialment de l'antiga FJC, dels Equips de la Mare de Déu, de l'HOAC, etc.), molts familiars de Besalú, amics de les parròquies on va exercir el ministeri i que encara el recorden... Però es va limitar la festa al Seminari, amb motiu de la mis-

sa i el dinar de final de curs, al qual van ser convidats els antics superiors i professors.

La missa fou concelebrada per vint-i-cinc preveres i presidida pel senyor bisbe. Aquest a l'homilia va fer esment d'un seu record d'anys passats amb motiu d'una reunió de superiors de seminaris a València, on va conèixer el doctor Estela en una intervenció que es va qualificar d'intel·ligent, optimista i oberta. És el to que ha mantingut sempre el servei del Dr. Estela a l'Església diocesana. El bisbe ens va recomanar que enmig de les tribulacions i les joies de la vida donéssim al món el testimoni de la nostra esperança i de la nostra alegria constants, segons havíem escoltat a les lectures i especialment a la carta de St. Pau aplicada a aquella circumstància: «Us porto en el cor, fins al punt que em sento morir quan moriu i em sento viure quan viviu. Us tinc molta franquesa, estic molt orgullós de vosaltres; em sento ple de consol i de joia enmig de totes les tribulacions.»

Al final de la missa, el Dr. Estela va dir unes paraules, ajustades i clares, expressades amb el tremp, la passió i la seguretat de paraula que sempre l'han caracteritzat i que brollen del seu profund convenciment. Bo i demanant-nos que l'ajudéssim a donar gràcies a Déu per tot, va dir que voldria deixar als seminaristes i preveres presents com un llegat: «*Estimeu l'Església!*» (i «l'Església institució», va recalcar); que voldria cridar com un *Visca l'Església!* que ens convencés i enardís. I va passar a recordar, molt breument, tot el que ell havia rebut d'aquesta Església i que agraïa profundament: des que el va acollir pel baptisme, passant per la seva infantesa a Besalú, la fe cristiana dels seus pares i germans, els rectors de la parròquia, els seus mestres (els germans maristes vinguts de França), i el pas pel Seminari, per la Gregoriana de Roma i, després, ja prevere, com a vicari a Maçanet, Blanes i Figueres, i finalment i llargament al Seminari... Aquesta Església de la qual havia rebut tant, que l'havia obert als homes, als seus problemes, a la seva dimensió universal, i als problemes del país, a l'amor a Catalunya; «aquesta Església que té limitacions que li vénen dels homes, però que és la que m'ho ha donat tot».

Em dol no tenir les seves paraules exactes que tan justament ens encoratjaven a servir l'Església, sense reserves, amb generositat i amb amor. El Dr. Estela va trobar el to, aquell dia, ja que d'una manera ocasional i planera, va saber expressar el que ha estat per a nosaltres tota la vida: un home de fe que ha servit apassionadament l'Església, que ha seguit esperançat la seva evolució, que ha viscut amb entusiasme la gràcia del Concili, que s'ha mantingut sempre obert a tota iniciativa apostòlica, atent als batecs del món i preocupat pels problemes dels homes, que ha estimat el país i, amb ell, ha patit i esperat. Un home símbol de fi-

delitat a l'Església, però sense mirar enrera, sense cap classe d'enyorament o de nostàlgia, perquè entén el present i pateix pel futur, i per això es manté obert, interessat, dialogant, comprensiu, inquiet. Ben segur que en la vida d'un home no tot són encerts. L'actuació del Dr. Estela a la diòcesi pot haver estat aplaudida o criticada, perquè sens dubte no està exempta d'errors. No pretenc pas fer aquí un panegíric que ell no aprovaria, com no volia cap homenatge i el va fer reduir a la mínima expressió. Però jo sé que molts capellans i laics el veiem així i ho volem dir, tot i que molts d'altres ho expressarien millor que jo.

Després de la missa vam passar tots junts al dinar al mateix menjador del Seminari. I això també interessa per a la crònica. Hi hagueren brindis i cants amb espontaneïtat i familiaritat. En aquest clima l'actual rector del Seminari, Mn. Toca, va encetar els parlaments de sobretaula oferint-li l'obsequi d'un llibre en nom de tots. El canonge Teixidor i Mn. Modest Prats, amb inspiració poètica, van expressar bellament el sentit de la festa. I, finalment, Mn. Joan Busquets, com a successor immediat del Dr. Estela en el càrrec de rector, va dir unes paraules que volien sintetitzar la personalitat del prevere homenatjat. Després, el mateix Dr. Estela va prendre la paraula completant, amb humor i tot, els sentiments d'agraïment que ja havia expressat a l'Església.

Fa cinquanta anys que, a Roma, per Sant Josep, el cardenal Merry del Val havia ordenat prevere el Dr. Damià Estela. El Seminari de Girona, agraït i una mica com a representant de tota la diòcesi, va voler recordar-ho.

Joan Busquets

Crònica de Mallorca

De re politica i altres herbes

Mallorca, en la cosa política, és veritablement illa de la calma, però ara sembla que les aigües s'estan movent. Fins i tot el presbiteri ha aprovat una ponència doctrinal sobre «*L'Església de Mallorca davant les noves realitats polítiques del nostre poble*».

Curiosament tot això coincideix amb el retorn de les despulles del cardenal Vidal i Barraquer a Tarragona. Sembla voler recuperar el temps perdut o contradir quaranta anys de dictadura que

acabaren gloriosament a la seu de Mallorca amb uns funerals pomposíssims, amb uns altíssims elogis homilètics, en la mort del Generalíssim. Sense tradició antidictatorial, la nostra Església camina cap a la democràcia.

No us cregueu, però, que hàgim passat a l'altra extrema banda. No; seguim la línia de Tarancón. Ja en tenim prou per quedar bé i tranquils.

Però parlem-ne de tot això, des de l'acabament de la meva darrera crònica al número 52 (febrer d'enguany).

Pre-autonomia, a la fi!

Aquest mes de juny, a la fi ens ha arribat l'autonomia. Curta, buida, sense cap efecte immediat; ens ha caigut en fred. Ens han ficat dins el sac de Castilla la Vieja, Extremadura, etc., com si les Illes mai no haguéssim tingut un autogovern que ens llevaren per la força de les armes. Ja veurem com roda, però no rodarà gaire, perquè a l'hora d'encetar els llargaruts tràmits de traspassos de poders, ja hi haurà aprovada la Constitució i serà l'hora de redactar l'Estatut. Per cert que a darrera hora, en el document concertat entre parlamentaris i el senyor Clavero, hi hagué aldarulls entorn de si posar o no el nom de «catalana» a la llengua nostra. Hi hagué debat a la premsa i els anticatalanistes (llegiu «castellanistes de sempre») escaïnaren fort però tan malament que, en sortir-los a l'encontre F. de B. Moll, Josep M. Llompart i Isidor Marí, hagueren de tancar la boca d'empegueïts pels disbarats que havien amollat a balquena.

Sobre l'Autonomia ha sortit pel mes d'abril un important document eclesiàstic, «Església i autonomia», signat per una trentena de capellans que es reuneixen cada primer dimarts de mes. Molt bé, ampli, directe, sense eufemismes, denunciador de tot allò que ha despersonalitzat el nostre poble, urgint l'Església a ser poble de Déu en el nostre poble. Dos diaris de Ciutat (7-9 abril) el reproduïren íntegrament, un en féu grans elogis («*Con la Iglesia hemos topado... afortunadamente*») i en donà un extracte, com també la revista «Lluc» dels mesos maig-juny.

S'avançà a aquest document, quan s'estava treballant, una nota del Consell episcopal que es publicà al full dominical dia 26 de febrer, «L'Església de Mallorca i l'autonomia».

El Consell episcopal i presbiteral aprovà dia 6 de maig la ponència esmentada sobre la nostra Església en el moment polític actual del país. El full dominical en féu una edició especial pel mes de juny. Té cinquanta-tres punts i quinze ideos bàsiques que el vénen a resumir. Hi ha moltes citacions de la jerarquia, esmenta el document dels capellans dels «primers dimarts». Un eslògan el podria resumir: «No a la política confessional cristiana, sí als cris-

tians dins la política.» Defensa la independència de l'Església respecte de partits polítics, la pluralitat d'opcions polítiques dels creients; l'Església de Mallorca vol encoratjar el desvetllament autonòmic del nostre poble, «la llengua de Mallorca ha d'ésser la pròpia i normal en la nostra litúrgia, treball pastoral i documentació», vol ésser signe de reconciliació en el nostre poble. Més d'un ha estranyat que en la presentació s'esmenti el nom del redactor principal, quan aquests documents eclesials col·lectius no solen dur nom d'autor. Per altra banda s'havia seguit aquest criteri també a Mallorca en ocasions anteriors.

S'ha aprovat també una normativa pràctica referent a llevar signes partidistes de les esglésies, el nom de «José Antonio» i dels «caídos» de les façanes, la presència corporativa d'autoritats civils en els actes religiosos i de les autoritats eclesiàstiques en actes civils, etc.

També les escoles

Acaba de sortir un altre document del grup dels «primers dimarts» sobre la qüestió escolar, avui tan debatuda. Vol ésser una veu no coincident amb el que acaba de declarar la jerarquia espanyola i el que sovint expressa la gent d'Església dedicada a l'ensenyament. Comença recordant quaranta anys de la presència aclaparant entre nosaltres dels Col·legis religiosos, poc significadors d'Evangeli ja que els més baixos ni se sentien acollits. Han caigut, tal volta sense voler-ho, en la trampa del poder i del classisme.

Si es defensa tant l'escola privada, sembla que es malparla de l'escola pública on molts, els pobres, només hi han trobat possibilitats. Abans del dret d'elegir els pares l'escola, hi ha el dret dels infants a tenir escola en condicions iguals per a tots. Es critica també la invocació de l'exemple de nacions europees quan som els qui menys impostos pagam i feim prevaler un dret individual (burgès) sobre un de públic. Exigir per a tota escola privada una subvenció és afavorir més una classe social i bloquejar recursos destinats a grups més indefensos. Tota passa que es faci cap a una progressiva participació dels elements de l'escola en la gestió, control econòmic, ideològic i pedagògic, ajudaria molt a arribar a una escola de tots i per a tots.

Es deplora l'existència d'escoles religioses conservadores, colonitzadores i castellanitzadores del nostre poble. No es pot dir que l'escola mantengui la confessionalitat cristiana. Per què aquesta por a l'escola pública? Aquesta no vol dir ni neutra, ni antireligiosa, ni centralista, ni totalitària ni ofegadora de la pluralitat d'opinions.

En definitiva s'hauria de tendir cap a una formació alliberadora, crítica i democràtica. Es demana finalment que se subven-

cionin només els centres privats per a classes populars o les famílies segons llurs necessitats, s'exigeix que no es privatitzin els béns públics; que es parli més de la presència de l'Església (no sols a l'escola) sinó a tots els nivells d'ensenyança (cultura religiosa), a la vida extrascolar i temps lliure. Es demana la supressió de les escoles classistes encara en mans de l'Església, l'atenció als grups humans més marginats, una cura preferent per als pobles, una escola més «confessant» que confessional.

També els sagraments

Pel mes de febrer sortí una primera tramesa del que formarà, pensam que a principis del curs vinent, un directori diocesà de sagraments. Més en to de proposta i ajuda a cercar nous camins per autentificar els sagraments de la fe, que com a decrets. Pel febrer s'enviaren quatre fols que contenien una «Introducció general» i unes «Orientacions sobre la primera participació dels nins a l'Eucaristia». El primer vol ser una crida a encoratjar una pastoral sacramental més adient al nostre temps i a subretxar la importància de l'evangelització i catequesi cap a la formació de comunitats en la pastoral sacramental. S'insisteix en l'itinerari per demanar i celebrar els sagraments en una mateixa parròquia o església. Les orientacions de primera comunió insisteixen, a més, en el caràcter de la iniciació cristiana, en el sentit comunitari de celebració pasqual.

Ara estam redactant el directori sobre el bateig d'infants. Aquest directori diocesà vol obrir pistes, encara que no imposa res, com hem dit. Vol trobar una via mitjana entre el tot dels sagraments o el res, que seria la celebració religiosa. Problemes d'iniciació cristiana n'hi ha a balquena a Mallorca, mal afrontats ordinàriament. Resumint diré que se segueix batiant la immensa majoria, molt més del 90 %. No es nota tendència a minvar. Quasi el mateix podem dir de la primera comunió, convertida en festa romàntica dels menuts i diversió dels grans. La confirmació, aquí, s'ha limitada després dels 15 anys sense el beneplàcit de la Comissió de Litúrgia. Però ja sabem quins aires corren sobre aquest sagrament, sobre el qual es carrega tot el pes «personal» de la Iniciació cristiana. Veurem si entre les Orientacions de primera comunió —que ja han donat qualque fruit, diuen— i les del baptisme de nins (que proposa obertament la dilació per millor preparar els pares o la simple signació o agregació a la comunitat catecumenal) anam fent passes de clarificació.

A finals de juny ha sortit la normativa sobre exèquies, amb la novetat que a Ciutat, per raons d'ordre pràctic, no es duran els cadàvers a l'església. La dificultat que es preveu és alliberar l'euca-

ristia exequial de pressions i altres ingredients socials.

De tot un poc

Breument, per acabar, les següents notícies:

A la fi, la Comissió d'economia ha donat normes perquè els capellans no guanyem massa i s'anivellin les entrades per raons ministerials o extraministerials. Hi ha hagut grans daltibaixos sobre aquesta qüestió, poc aclarida a l'hora de fer justícia, de conservar beneficis inútils, d'afavorir la vagància.

Dia 2 de març, un judici sonat a l'Audiència de Palma contra un capellà, Jaume Santandreu, per haver escrit l'any passat un article contra la Diputació: «Cien millones robados al hambre». Era el superàvit de la Diputació que havia escatimat subvencions a aturats i marginats. Perits jurídics i literats i teòlegs intervingueren en la defensa. Lliure absolució, però el fiscal apel·là al Suprem.

Gran concentració de grups cristians de jovent a Bellver i a la Seu per Pentecosta. «Hem d'anar més lluny» és el seu lema. Abans havien fet una «Marxa de l'alliberació» ben animada.

Darrerament s'han convocat diversos aplecs sacerdotals on el bisbe ha exposat criteris de nomenaments eclesiàstics, disponibilitats, renúncia a l'escalafó, atenció als equips de sector, etc. Llàstima que això surti quan no hi ha massa per triar.

Un mallorquí, nascut a l'illa i criat a Madrid, ha estat nomenat arquebisbe de València. De petit aprengué a parlar català de Mallorca, el llegeix, i hi començà l'homilia d'entrada el passat 29 de juny. No va ser nomenat, doncs, per aquella Seu, com rumors feien volar, el nostre bisbe Teodor. Aquí fins i tot alguns començaren a recollir firmes d'adhesió perquè no se n'anàs el nostre bisbe, i, a l'estil vaticanesc, feren escampar rumors de ternes. A molts els semblà una broma de mal gust; tals rumors, existien de veres? Per què aquest interès a promoure algun nom concret?

Amb l'estiu, novament el problema de gent peninsular que ve i no troba feina. La Institució de la Sapiència, dedicada a acollir temporàniament els marginats on no tenen per jeure ni menjar, té esperances de rebre ajuda de la Caixa de Pensions. Que així sia.

Pere Llabrés

Solsona: Què fem? mans i mànigues

Això és la desfeta. Acabem d'enterrar Mn. Simeó Pujol, rector de Balsareny, víctima d'una meningitis fulminant. 49 anys! Quaran-ta-nou anys! Vint-i-sis de ministeri. Un tros de pa beneït. Un pescador reconsagrat. Fa el número set dels que han caigut en tres mesos. Una desfeta, ja dic. Cada nou cas em produeix una sensació física d'esfondrada a la qual no em sé sostreure. Em fa angúnia, molta angúnia. No perquè qualsevol dia no pugui petar jo (Déu meu, misericòrdia!), sinó perquè l'Església, allò que encara se'n diu l'Església, no em sembla pas que sigui prou sensible a la gravetat del problema. L'exèrcit s'està quedant urgentment sense efectius, i ella tan tranquil·la, impertorbable en la seva majestat de matrona romana: ni tan sols no s'abaixa a recuperar d'alguna manera els capellans secularitzats. Algun dia pagarà cars els seus orgulls. És clar que Déu pot fer sortir melquisedecs de les pedres i que d'aquest mal en treurà, si més no, un gran bé: obligarà els laics a responsabilitzar-se de les tasques eclesials, és a dir, a ocupar el lloc que els correspon en el Poble de Déu i del qual havien estat desbancats per l'excessiva abundància de sotanes. No hi ha mal que per bé no vingui —sol dir la meva mare. Som ben bé els últims exemplars d'una edició esgotada —ha sentenciat gràficament no sé qui.

Ja m'he esbravat. Perdoneu. No, no; no em veig pas amb cor d'encomanar-vos tot el dolor que m'envaeix per la pèrdua d'un company de fatigues arxiprestals tan entranyable. Confiem que el temps, el millor metge, i la pietat, bàlsam diví, aniran pellant les ferides. Fa mesos que estic vivint la mort.

Com deia, són set amb Mn. Simeó els germans que ens han anat deixant darrerament, alguns d'ells prou coneguts i significats: Mn. Lluís Barrera i Clotet (65 anys, rector jubilat de Gironella, predicador incansable de missions populars), Mn. Josep Cofiné i Canudas (83 anys, venerable rector de Navès, succeït pel no menys venerable, per altres motius, Mn. Jesús Huguet), Mn. Lluís Vilà i Colell (jovenet de 73 anys, rector d'El Mojal, parròquia sufragània de Navàs, exemplarment devot de la Mare de Déu de La Guàrdia, un santet), Mn. Ramon Font i Muntadas (li faltaven 11 anys per complir un segle d'existència, rector jubilat de Guardiola de Berga, terminal de carrilets desapareguts, home emprenedor, molt entès en boscos), Mn. Miquel Miralles i Casals, el Dr. Miralles, «l'amo», tota una institució, rector perpetu del seminari, canonge mestrescola jubilat, amb 87 anyades a sobre i

moltes parts de rosari, Mn. Joaquim Pons i Soldevila (73, rector jubilat de Bellpuig, resident a Joan Güell de Barcelona a causa de la poca salut, el meu primer rector, bon cor, un belluguet).

I en contra de tanta necrologia, un diaca, un: l'Antoni Bonet, de Cervera, ordenat el dia de Pentecosta en ple mes de maig, abans de Maria. Benvingut a l'arxiconfraria, Toni! I algunes altres dades falagueres com la diada sacerdotal diocesana del dilluns sant, convocada per primera vegada entorn dels sants olis i dels qui enguany celebraven les noces d'or i d'argent no rovellades (amb qui-sap-les absències dels mateixos homenatjats). Com la participació massiva dels antics alumnes solsonins del CEP a la cita montserratina del 24 d'abril («No podem donar fruit si no estem units al CEP», Mn. Pleixats dixit, acudit evangèlicament patentat). Com la trobada (no topada) que l'endemà hi va haver a Barcelona entre el bisbe Miquel i els preveres solsonins que hi treballen (això és un dir), el primer contacte collectiu que s'establia entre ell i ells. Com la presència força nombrosa (no tan com hauria calgut) a la catedral tarragonina la tarda del 15 de maig. Com, encara, la notícia periodística que honora els plats de cigrons del vell seminari solsoní: la troballa que ha fet el nostre ínclit Mn. Josep Perarnau, rata d'arxiu doctorada en perga-minologia, d'un llibre inèdit d'Arnau de Vilanova (què ens hi dieu, senyors barcelonins, vosaltres que us creieu els savis més saberuts del món?). Podríem afegir-hi encara el notable dinamisme del Consell del Presbiteri i dels delegats diocesans d'això i d'allò, en contrast amb l'assistència minvant de la gent als recessos trimestrals dirigits pel bisbe, així com la minsa participació en els exercicis espirituals que aquests dies dóna el mateix prelat en rigorós règim ignasià. En resum, i pel que fa a la part clerical, deixant de banda els morts, que Déu els tingui en glòria: no s'acaba de superar l'atonia general, per més que alguns es matin treballant. Mons. Miquel Moncadas treu un pam de llengua a fora entre sermons de festa major i visites als emigrants estrangers. Mn. Ramon Alsina, el Vicari General de Pastoral, ha cuidat caure malalt de tant córrer amunt i avall com una llançadora. Alguns ens fem un tip de dir misses que esparvera la terra. Les màquines prou esbufeguen, potser massa i tot; als vagons, però, ens costa de sirgar. Per culpa de qui? O de què? Són no pocs els qui se la campen o estan a l'expectativa de no sé què, com si aquests no fossin ja els temps darrers. Referit al curs que acabem de cloure, aquest podria dir el nostre diagnòstic, «salvo error u omisión».

On més s'ha treballat de valent és, tal vegada, en el camp d'Aju-

da a l'Església i de l'anomenada pastoral sanitària, sense menysvalorar les energies que s'han esmerçat en altres camps: Religioses, Colònies d'Estiu (amb uns cursets per a monitors molt participats), etc. L'Ajuda a l'Església és ja una realitat i, sobretot, una esperança, de manera que podria convertir-se a no trigar (amb temps i palla maduren les nespres) en una alternativa vàlida per al sosteniment econòmic de la nostra església. Qui sap si fóra una experiència exportable. Caldria agrair-ho, en tot cas, a algunes parròquies com les de l'arxiprestat de Mollerussa que vint anys enrera van començar d'esterrossar l'ermot.

Hom ha intentat també de remoure una mica les aigües colonials. Entre el Llobregat i el Cardener tenim un rosari de colònies fabrils que van fent la viuviu, perduda l'antiga aurèola de fortaleses feudals. Eclesiàsticament, eren considerables com canongies, tan grassa era la paga i tan escassa la feina. Avui han canviat: alguns capellans han de rebre ajuda de la caixa de compensació per tal d'igualar-se als altres. Hi ha, a més, alguns amos que estan ben disposats (per a treure's una càrrega de sobre?) a dialogar amb el bisbat a fi de modificar radicalment l'estructura canònica dels seus feus. La solució del problema, caldrà trobar-la en la disponibilitat de tots els interessats i en la pastoral arxiprestal on els colonials s'integrin com ja van fent.

Hem elaborat també diversos documents, alguns dels quals han tingut una certa ressonància periodística, com la «Carta oberta del Consell del Presbiteri de Solsona sobre l'afer dels canonges de Lleida», datada el 6 de març, denúncia respectuosa però valenta de les contradiccions vaticanes, totalment impensable en el pontificat anterior. Ha calgut així mateix que féssim una defensa per escrit de la integritat territorial de la nostra feixa, i a fe que hem procurat lluir-nos-hi abundant en raons històriques i pastorals de tota mena. Irrebatibles, vaja, com no sigui amb la llei de l'embut. Contundents i recargolades com els vells sil·logismes escolàstics: «atqui-ergo». Es veu que algun bisbat veí, per a refer-se una mica de les mutilacions a què fóra sotmès per altres bisbats veïns, podria tenir temptacions de cruspir-se algun tros de la nostra tan malgirbada com vulgueu, però boníssima botifarra de pagès. Botifarra! Que es facin repicar! Si no, que consultin el poble i ja s'ho trobaran. Perquè avui dia un crim així no es deu pas poder cometre, suposo, com es feia abans, des de qualsevol despatx diplomàtic madrileny com aquell que parteix un pastís nupcial, sense consultar prèviament les parts interessades, els capellans i els fidels. Com sigui, estem ben parapetats, vinguin d'on vinguin els trets. Perquè això sí que ho tenim els

solsonins: som pobrets i alegrets, però no envegem res a ningú, tenim consciència de família diocesana i no desitgem sinó que ens deixin tranquils.

El Consell del Presbiteri ha beneït uns «Criteris sobre el treball remunerat (civil) del capellà», després de llargues consultes i deliberacions. És positiu, s'afirma, si es fa (a semblança del treball pastoral) d'acord amb el bisbe i unit a un equip, en aproximació a la comunitat de béns, en actitud oberta de revisió i acceptant els condicionaments del món laboral. Per això cal que sigui un signe de presència en aquest món, especialment en els sectors més marginats, un mitjà d'evangelització i d'una manera d'obrir nous camins a l'acció pastoral. En el fons del debat a què donà peu la gestació de tals principis s'enfrontaren dues concepcions del sacerdoci aparentment irreconciliables: la sacral i la secularitzada. «Quid in praxi?» Tal com van les coses, malament rai. Vull dir que de feina de capellà, si sabem buscar-la i volem fer-la, n'hi haurà cada dia més, massa i tot. Si en l'actualitat n'hi ha trenta o quaranta que treballen (els altres, en general, no ens contemplem pas el melic sinó que sovint ens hem de carregar els neulers), bé caldrà que, d'acord amb l'equip arxiprestal, es replantegin el seu cas en una línia de comunió i de testimoni. No hi veig pas altra sortida. Bona fóra, no obstant i això, que la diòcesi fos incapaç d'estructurar-se pastoralment i d'oferir camps d'apostolat prou amplis i engrescadors als seus cada dia més escassos operaris. Llavors aquests, vergonya a perdre, no tindrien altre remei que posar-se a fer d'escombriaires o del que fos; així no donarien escàndol ni es menjarien injustament el pa. «Amic: Ja s'ha acabat de tocar-nos la panxa / i de jugar al tresillo...»

Ultra això el susdit consell s'ha pronunciat sobre com ha de ser la visita pastoral i sobre la pastoral de confirmació. Quant a la primera, subratlla que ha de prescindir de tot caire triomfalista i fiscalitzador per accentuarne el caire pastoral i encoratjador. Un detall: «Les autoritats civils no seran avisades oficialment com a tals». Quant a la segona, s'indiquen les pautes següents: La confirmació és un sagrament que «confirma» el baptisme com la seva plenitud. Posa l'accent en un aspecte més positiu: ser testimoni de la fe rebuda en el baptisme. Per això és el sagrament de l'Esperit impulsor del testimoniatge. Edat mínima: 14 anys. Els candidats demanaran ells mateixos l'ingrés a una catequesi de joventut que comptarà amb la confirmació després d'un any, com a mínim. Els padrins seran, per regla general, aquelles persones que hagin acompanyat activament la seva fe. Fins aquí les normes; a la

pràctica ja ho veurem. Sóc força pessimista sobre el particular, almenys d'una manera immediata. Per una banda, la confirmació sembla un sagrament doctrinalment confús i perfectament inútil (la gent ja en va prescindint com si tal cosa); per l'altra, veig molt difícil, en les circumstàncies actuals, d'interessar els nostres adolescents en tal projecte: sempre tindran o tindrem la sensació que el que volem és pescar-los sigui com sigui. De vegades he pensat que el millor fóra engaltar la confirmació amb el baptisme com feien antigament, amb el compromís, això sí, de sotmetre els pares i els mateixos infants a una catequesi permanent, per bé que diferenciada, com la que tota comunitat cristiana hauria de tenir muntada. I que Déu hi fes més que nosaltres!

El seminari, això és, l'edifici material del seminari (la gloriosa baluerna que ara, sense «l'amo», resta més buida i més freda que mai dalt del turó de sant Magí), ha estat també, i és encara, tema de discussió: si no hi ha ocells, què cal fer-ne de la gàbia, tancar-la?, destinar-la a què? Ha de ser una casa, s'ha convingut, dedicada a les necessitats pastorals i espirituals de l'església diocesana. Per això ha de crear-s'hi un ambient obert i acollidor. Cinc són els serveis concrets que podria prestar i per als quals ha d'adequar-se: reunions de grups més o menys nombrosos, acolliment d'adolescents i joves, acolliment de gent gran, residència de capellans en actiu (per als grans s'estan estudiant d'altres solucions) i biblioteca en funcionament. Cal que no perdi mai, convé recalcar-ho, la missió d'acollir i animar tot allò que faci referència a la promoció dels ministeris. De fet, en tot aquest curs no ha passat setmana sense justificar la seva utilitat.

I em penso, pacients lectors, que ja dec haver buidat el pap ben bé del tot. No, encara resten algunes escorrialles informatives: Mn. Josep Rota ha estat confirmat com a representant del bisbat al consell de direcció del CEP, de bé que l'ha representat durant deu anys. Vots canten: de 23, n'ha obtingut 22. Per molts anys! Deu més? — No us cregueu les calúmnies que certa premsa mal informada o malintencionada ha llançat contra nosaltres, sigui parlant dels porters del palau episcopal acomiadats segons llei i consciència (els tribunals de justícia hi diran en tot cas l'última paraula), sigui parlant dels canonges solsonins comparant-los als de Lleida, com si tiressin igualment de la rifeta, quan són més pobres que una rata. — Ja és estrany, en canvi, que sensacionalistes com són, els diaris no hagin esbombat a hores d'ara una nova recentíssima, comunicada oficiosament: les famoses taules desaparegudes tornaran al museu! Hurra! Ja són

en camí, es veu. Les imatges no encara. El que no es diu, però, és d'on sortiran les misses, els milions que caldrà pagar per redimir-les, si és que foren adquirides legalment. De moment, en celebrem el retorn, ara que tot sembla que retorni, i no sols els cardenals. — De resultes del nou ambient sòcio-polític que es respira arreu, van apareixent símptomes d'un dinamisme desconegut, com d'una eufòria cultural i patriòtica. Jovent que fins ara només era bo per entaforar-se a les discoteques, és capaç de publicar un periòdic local ple d'inquietuds i de canviar en una nit, catalanitzant-los, els noms dels carrers de tot un poble. — On, però, s'han notat més els nous aires de llibertat que bufen és en el cinema: Quines corrues de gent, Verge Santíssima, a veure «Emmanuelles» blanques, negres i de tots els colors! Tan cara que va la carn i tan barata que l'exhibeixen. S'ha repetit en aquests tocoms de Déu tan proverbialment morigerats el mateix fenomen de les capitals: la fam de sexe, una fam desbordada, gairebé metafísica. Han caigut tots els tabús haguts i per haver. Ans enrera els pobres rectors de pagès haurien aixecat el crit al cel, apocalíptics. Avui s'ho prenen o ens ho prenem amb més filosofia.

Prou, prou. M'hi he ben abonat, com hi ha món. Vagi pels mesos que resto mut. Ah, una cosa: jo no he pretès mai en les meves ressenyes a «Quaderns» constituir-me en cronista oficial ni tan sols oficiós del bisbat de Solsona. Parlo sempre a títol personal, arriscant-hi la pell. Tant abans com ara. Hi pot haver parers discrepants, naturalment. Jo confio sempre en la benevolència dels meus lectors a qui, a fi de comptes, he de donar gràcies perquè em permeten d'esbravar de tant en tant els mals esperits. Bon estiu!

Navàs-Solsona, 7 de qui no bat al juliol no bat quan vol, 1978.

Climent Forner

Esquemàticament, tal com ho exigeix l'espai disponible, us comunicarem alguna notícia del Poble de Déu i de l'Església al País Valencià. Prou que voldríem fugir del pessimisme i del caire planyívol que de vegades hem pogut donar a les nostres cròniques. Ja hi ha qui ens ha dit, als valencians, que ens agrada massa plorar. Tant de bo no fos més que una afecció!

Dia 9 de maig se celebrà la festa de la Mare de Déu dels Desemparats. Tot com sempre. Altra vegada es van refusar per a la missa de «descoberta» i per a la d'«infants» (la pontifical) els textos litúrgics preparats per la Comissió Interdiocesana de Litúrgia. L'arquebisbe aprofità l'ocasió per a fer l'últim i més lacrimogen «fervorí».

La festa de la Mare de Déu és sens dubte la que més gent aplega dels cristians i dels qui no ho són tant. Fóra tan escaient d'aprofitar l'ocasió per a dirigir al poble una paraula d'orientació sobre les circumstàncies específiques que travessa!

Darrerament s'ha donat la publicació d'alguns textos. Pel voltant de la festa de la Mare de Déu, la Diputació Provincial de València, tan esquifida de mitjans per a la subvenció de centres depenents d'ella (sanitaris i d'ensenyament, per exemple), ha posat gratuïtament a l'abast del públic una espècie de catecisme, *Oracions del cristià* (20.000 exemplars), escrit amb la pseudo-ortografia d'alguns ratpenatistes i amb variants en els textos litúrgics publicats. Ni tan sols la Comissió Diocesana de Catequesi no en sabia res.

Així mateix ha aparegut un fullet anònim de l'ordinari de la missa amb les respostes dels fidels, la versió del qual conté centenars de variants respecte de l'oficial. El fullet està escrit amb la mateixa ortografia (?) del seu germanet anterior.

Aquestes anècdotes, fora del context de la ciutat de València, no valdria la pena d'esmentar-les. Ací, però, tenen un significat concret i ben trist: són aqueixes les armes amb què una part del clergat —amb el suport dels prohoms del règim passat, que encara continuen manant— combat l'altra part del clergat que, contra tot vent, fa per acostar l'Església al «país real». Mentre la jerarquia no té res a dir, esperant a prendre-hi part quan les coses per si mateixes s'aclareixin, la massa del poble se'n fot, de totes aquestes baralles clericals.

El sector reaccionari del clergat va promoure una espècie de comissió. Aquest grup, compost de laics i d'alguns clergues, aconse-

guí audiència amb el senyor arquebisbe per tal d'acomplir la seva finalitat: retraure-li «a la cara» que el seu pontificat passarà a la història com el de l'«Arzobispo de la Iglesia Valentina». Tant de bo tinguessen part de veritat!

Ha aparegut el llibre «Feixistes, rojos i capellans». Aquesta obra resumeix els últims quaranta anys. Tot i que conté abundoses llacunes i visions partidistes, és i serà un text clau per a conèixer el període susdit. En els mitjans eclesiàstics oficials s'ha curat un prudent silenci per més que el llibre els hagi emprenyat. Les poques inexactituds que conté el llibre no desmunten cap afirmació essencial.

L'Assemblea del Presbiteri ha continuat les seves tasques. El treball de les distintes comissions ha estat variat quant a l'interès i la intensitat. Cal dir que és a la base on més s'ha treballat. En les esferes superiors s'ha acusat la mancança d'homes preparats intel·lectualment i amb la categoria humana desitjables. Els diaris gairebé no n'han dit res. La notícia que més han remarcat ha estat que l'Assemblea havia abordat el tema del celibat sacerdotal.

Ha tingut lloc la visita pastoral realitzada a molts pobles pel bisbe auxiliar, Jesús Pla. Sovint aquesta visita ha escamat prou, car el bisbe va aprofitar l'ocasió per fer mítings antiesquerrans. En ocasions l'efecte ha estat d'allò més negatiu.

A Alacant se celebrà una «Assemblea de Comunitats Cristianes». És encoratjador de veure com a la diòcesi germana i veïna, malgrat tot, hi ha cristians inquiets i il·lusionats per llur fe renovelladora. Potser no tenim gaire raó els diocesans de València en lamentar la nostra acefalia. Que hi ha situacions més dolentes...

Comentàvem en la crònica passada la poca expectativa que provocava el pròxim nomenament d'arquebisbe. En fer-se, la indiferència no pot haver estat major. Certament la premsa i els altres mitjans destacaren la notícia en un primer moment. Però ja no n'han dit res més. I és que, per més de dretes que siguen els mitjans de comunicació que hem de patir (em referesc sobretot a la premsa diària i a la ràdio), i per molt que prestin suport al sector reaccionari del clergat, el ben cert és que tot allò que es refereix a l'Església no els interessa gens. Només el setmanari «Valencia Semanal» i el bimestral «Saó» ens porten aires nous i nets.

El nomenament de Mons. Roca sembla que ha estat una solució política de la Nunciatura. D'una banda, sembla que Teodoro Úbeda tenia por de no ser profeta a casa seua, i de l'altra no hagués estat ben vist que se cercàs per a arquebisbe una persona estranya a un País «exportador de bisbes».

València era l'única diòcesi (amb Perpinyà?) amb bisbe nat fora dels PP. CC. Amb la persona de Mons. Roca es poden cobrir susceptibilitats. De tota manera sabem que el nou arquebisbe no arribà a arrelar en la seua terra nadiva, ni en parla la llengua, ni té especials inquietuds pastorals. Creiem que sí tindrà la intel·ligència necessària per a atendre i comprendre la difícil diòcesi que li ha estat confiada.

El dia 14 de juny fou l'acomiadament oficial de Mons. Lahiguera amb una missa celebrada a la Seu. Hi van assistir més de 3.000 persones. De les llàgrimes i el sentimentalisme de l'acte no cal parlar-ne. Mesos enrera eren atribuïdes al dimissionari aquestes paraules: «*Mi pueblo no me quiere.*»

Finalment una notícia de Castelló. Ha saltat al públic que hi ha tensions entre el Bisbat i el Centre Universitari de Castelló, instal·lat en els locals del seminari Mater Dei. L'opinió pública està dividida, més que per raons objectives respecte del conflicte, per temor de perdre o bé el seminari o bé un centre universitari que amb prou feina va aconseguir. De tota manera és de destacar la prudència amb què ha actuat i continua actuant Mons. Cases.

J. Lluís Sanchis

COL.LABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Salvador Bardulet (membre del Secretariat interdiocesà de catequesi i de l'equip pastoral de Manlleu, Vic), Lluís Bonet Armengol (Sant Cristòfor, Terrassa), Eliseu Bordonau (de l'equip de consiliaris de joventut del Baix Llobregat), Joseu Breu (Sant Ramon de Collblanc, Barcelona), Joan Busquets i Dalmau (vicari general de pastoral, Girona), Jaume Camprodon (bisbe de Girona), Josep Camps (Sant Andreu de Palomar, Barcelona), Josep Castaño (membre de l'ACO, Barcelona), Jaume Castro (membre del Secretariat diocesà de Catequesi i de l'equip pastoral de la Preciosíssima Sang, Barcelona), Josep Dalmau (rector de Gallifa i escriptor, Vic), Joan Llopis (professor de l'Institut de teologia de Barcelona), Casimir Martí (Santa Maria del Gornal, l'Hospitalet de Llobregat), Genís Samper (Sant Josep de Calassanç, Barcelona), Josep Soler Llopart (consiliari per als moviments evangelitzadors de jovent, Barcelona) i Josep M. Totosaus (director de «Quaderns»).

CORRESPONSALS:

Joan Busquets i Dalmau (Girona), Josep M. Fisa (Barcelona), Climent Forner (Solsona), Pere Llabrés (Mallorca) i J. Lluís Sanchis (València).

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.
Director: Josep M.ª Totosaus.
Redacció i administració: Rivadeneyra núm. 6, 4.º - tel. 317 48 58 - Barcelona-2
Preu de subscripció: 600'— ptes l'any
Número solt: 150'— ptes.
Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.
Impressió: I. G. Santa Eulàlia c. Sant Joan Bosco, s/n. - Santa Eulàlia de Ronsana. Empresa periodística: Joan Carrera Planas (núm. 458, tom 6, secció de persones naturals, foli 127. Inscripció 1)
Amb censura eclesiàstica.

SUMARI:

PÒRTIC

Església i Constitució 1
Dos aniversaris 4

QÜESTIONS

Fer cristians adults i responsables, per Josep M. Totosaus 7
Iniciació cristiana, una expressió ambigua, per Joan Llopis 12
Parròquia de Sta. Maria de Manlleu, per Salvador Bardulet 17
Parròquia de la Preciosíssima Sang, de Barcelona, per Jaume Castro 23
Joventut cristiana de barris, per Josep Soler Llopart 29
Grups de revisió de vida del Baix Llobregat, per Eliseu Bordonau 32
Acció Catòlica Obrera, per Josep Castaño 36
Moviment comarcal adult, per M.ª Gràcia Gelpí 39
Els ministeris en una parròquia de creació recent, per Casimir Martí 41

OPINIONS

Acollir cordialment, plantejar interrogants, per Lluís Bonet 46
Un equip de militants, per Josep Breu 48
Entre l'opció personal i l'atenció als joves i als senzills, per Joan Busquets i Dalmau 49
Inserir-se en el món de la no creença, per Josep Camps 52
Tot un procés de descobertes i confrontacions, per Jaume Camprodon 54
Iniciació i iniciacions, per Manuel Pal 57
Alliberar-nos del passat, per fer néixer el futur, per Genís Samper 58

TESTIMONIS

Josep Sanabre i Carles Cardó: el tall de la guerra, per Josep Dalmau 62

4 VENTS 68